

Ústavní právo

CEVRO univerzita 2026

Vznik Československa

Clevelandská dohoda

Samostatnosť Českých zemí a Slovenska.

Spojenie Českého a Slovenského národa vo federatívnom zväzku štátov s úplnou národnou autonómiou Slovenska, s vlastným snemom, s vlastnou štátnou správou, úplnou kultúrnou slobodou, teda i s úplným užívaním jazyka slovenského, vlastnou správou finančnou a politickou, so štátnym jazykom slovenským.

Volebné právo: všeobecné, tajne a priame.

Formy vlády: personálna únia s demokratickým zriadením štátu, podobne ako v Anglicku.

Tieto body tvoria základ obapolnej dohody a môžu byť doplnené, poťažne rozšírené len na základe dorozumenia sa oboch stránok.

České národné združenie podržuje si právo prípadnej zmeny a to samé právo má aj Slovenská liga.

Cleveland, Ohio, dňa 22. októbra 1915

14 bodů W. Wilsona 8.1.1918

1. **Odstranění kabinetní diplomacie.** Změna stylu chování států, tajná zákulisní diplomacie měla být nahrazena otevřenou mezinárodní diplomacií s cílem udržovat mír.
2. **Svobodná mořeplavba.** V mezinárodních vodách měla platit absolutní svobodná plavba a také právo rovného přístupu ke svobodným zdrojům surovin.
3. **Odstranění překážek mezinárodního obchodu.** Cílem bylo vytvoření svobodného, liberálního obchodního systému ve světě, prostřednictvím odstraňování obchodních překážek.
4. **Omezení zbrojení.** Všechny státy a národy se měly podílet na procesu odzbrojování.
5. **Vyřešení koloniální otázky.** Koloniální otázky a problémy se měly řešit nestranně s přihlédnutím k názoru domorodého obyvatelstva
6. **Evakuace cizích vojsk z ruského území.** Německá vojska měla být stažena z okupovaných území v Rusku
7. **Obnova suverenity Belgie.** Mělo dojít k znovuoobnovení nezávislé Belgie

14 bodů

- 8. Alsaska-Lotrinska Francii.** Franci měla být obnovena v předválečných hranicích a navíc měla opět získat Alsasko-Lotrinsko.
- 9. Italské hranice podle národnostního principu.** Co nejpřesnější vytvoření italských státních hranic na základě etnických hranic.
- 10. Vytvoření předpokladů pro autonomní vývoj národů Rakousko-Uherska.** Národy žijící v Rakousku-Uhersku měly obdržet autonomní status.
- 11. Ukončení okupace Rumunska, Srbska a Černé Hory a zajištění přístupu Srbska k moři.**
- 12. Nezávislost Turecka, autonomie pro neturecké národnosti Osmanské říše.** Turecko mělo také zajistit svobodnou plavbu úžinami Bospor a Dardanely.
- 13. Zřízení nezávislého Polska s přístupem k moři.** Polsko mělo mít přístup k Baltskému moři.
- 14. Založení Společnosti národů.** Tato organizace měla za úkol garantovat dodržování mezinárodního práva, územní nedotknutelnosti a politické nezávislosti každého z členských států. Byl zde uplatněn princip rovnosti všech členů, bez rozdílu mezi malými a velkými státy.

Česko-slovenská reakce

Česko-Slovenská Dohoda, Pittsburgh 1918

Dňa 30. mája 1918.

Predstavitelia slovenských a českých organizácií vo Spoj. Štátoch, Slovenskej Ligy, Českého Národného Združenia a Sväzu Českých Katolíkov, porokovali za prítomnosti predsedu Česko-slovenské Národnej Rady profesora Masaryka, o česko-slovenskej otázke a o našich posavádných programových prejavoch a uniesli sa nasledovne:

Schvaľujeme politický program usilujúci sa o **Spojenie Čechov a Slovákov v samostatnom štáte z Českých Zemí a Slovenska**.

Slovensko bude mať svoju vlastnú administratívu, svoj snem a svoje súdy.

Slovenčina bude úradným jazykom v škole, v úrade a vo verejnom živote vôbec.

Česko-slovenský štát bude republikou. Jeho Konštitúcia bude demokratická.

Organizácia spolupráce Čechov a Slovákov vo Spojených Štátoch bude podľa potreby a meniacej sa situácie, pri spoločnom dorozumení, prehĺbená a upravená.

Podrobné ustanovenia o zariadení česko-slovenského štátu ponechávajú sa oslobodeným Čechom a Slovákom a ich právoplatným predstaviteľom.

Manifest císaře Karla I.

Manifest císaře ze 16. srpna Karla I. slibující ústupky přeměnu monarchie ve spolkový stát, složený z vlastních států jednotlivých národů.

Tato snaha ustoupit však byla marná, o dva dny později Masaryk na manifest reagoval tzv. Washingtonskou deklarací.

Vznik samostatného státu

Provolání Národního výboru 28. 10. 1918 – princip jednoty moci zákonodárné a výkonné

Prohlášení prozatímní vlády (Masaryk Beneš, Štefánik) Prohlášení nezávislosti československého národa 16. 10. 1918

Recepční norma – zákon č. 11/1918 Sb., - materiální právní kontinuita

Zákon č. 61/1918 o zrušení šlechtických titulů a řádů

Provolání Národního výboru 28. 10. 1918

Lide československý!

Tvůj odvěký sen stal se skutkem. Stát československý vstoupil dnešního dne v řadu samostatných, svobodných, kulturních států světa. Národní výbor, nadaný důvěrou veškerého lidu československého, přejal jako jediný a oprávněný a odpovědný činitel do svých rukou správu svého státu.

Lide československý! Vše, co podnikáš, podnikáš od tohoto okamžiku jako nový svobodný člen velké rodiny samostatných svobodných národů.

Novými činy v těchto chvílích zahajují se nové, bohdá slavné dějiny Tvoje. Nezklameš očekávání celého kulturního světa, který se žehnáním na rtech vzpomíná Tvých slavných dějin, jež vyvrcholily v nesmrtelné výkony československých legií na západním bojišti a na Sibiři. Celý svět sleduje Tvoje kroky do nového života, Tvůj vstup do země zaslíbené. Zachovej štít čistý jako jej zachovalo Tvé národní vojsko: Československá legie. Bud' si stále vědom, že jsi občanem československého státu nejen se všemi právy, nýbrž i povinnostmi.

Provolání Národního výboru 28. 10. 1918

Na počátku velikého díla ukládá Ti Národní výbor, ode dneška Tvá vláda, aby Tvé chování a Tvá radost byly důstojný velké chvíle nynější. Naši osvoboditelé Masaryk a Wilson nesmí býti zklamáni ve svém přesvědčení, že dobyli svobody lidu, který dovede sám sobě vládnouti, ni jediným rušivým činem nesmí býti zkaleny nynější veliké okamžiky, ni jediný z Vás nesmí se dopustiti ničeho, co by mohlo vrhnouti stín na čisté jméno národa.

Každý z Vás musí bezvýhradně šetřiti všeho, co jinému jest svaté.

Svobody osobní, majetku soukromého nesmí býti dotčeno. Podrobte se bezvýhradně rozkazu Národního výboru.

V Praze, dne 28. října 1918.

Abdikace císaře Karla I (11.11.1918)

1. Od svého nastoupení na trůn jsem ustavičně usiloval o to, abych vyvedl své národy z hrůz války, na jejímž vypuknutí nenesu žádnou vinu.
2. Neváhal jsem znovu zavést ústavní život a otevřel jsem národům cestu k jejich samostatnému státnímu vývoji. Předtím i potom naplněn neměnnou láskou ke všem svým národům, nechci, aby moje osoba byla překážkou jejich rozvoje.
3. Předem uznávám rozhodnutí, které učiní Německé Rakousko o své budoucí státní formě.
4. Lid převzal svými zástupci vládu. Vzdávám se jakékoli účasti na státních záležitostech. Současně zprošťuji rakouskou vládu jejího úřadu.

Prozatimní ústava

Zákon č. 37/1918 prozatimní ústava:

1. Československo je svobodnou Československou republikou
2. Masaryk se stává (aklamací) prezidentem republiky
3. transformace Národního výboru na Národní shromáždění – vláda parlamentu – delegace poslanců politickými stranami podle klíče
4. Výkonná moc v rukou 17členné vládě
5. Volební povinnost

Účast jiných národů a národností

1. Pittsburghská dohoda mezi Čechy a Slováky 30. 5. 1918
2. Zvláštní ministerstvo pro Slovensko (Dr. Vavro Šrobár)
3. Slovenské republiky rad vyhlášená 16. 6. 1919
4. Odmínutí Němců podílet se na trobě nového státu – samosprávné kraje : Liberec, Opava – vlastní ozbrojené sbory

Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého

Samostatný stát československý vstoupil v život. Aby zachována byla souvislost dosavadního právního řádu se stavem novým, aby nenastaly zmatky a upraven byl nerušený přechod k novému státnímu životu, nařizuje Národní výbor jménem československého národa jako vykonavatel státní svrchovanosti toto:

Státní formu československého státu určí národní shromáždění ve srozumění s Československou Národní radou v Paříži. Orgánem jednomyslné vůle národa a také vykonavatelem státní svrchovanosti je Národní výbor.

Veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti.

Československý národ

Martinská deklarace (30. 10. 1918): Slovenský národ je součástí jazykově a kulturně historicky jednotého česko-slovenského národa

Národní výbor se obracel k lidu československému – státní národ

Svobodná volba národnosti pro každého – národnostní menšiny (Němci, Maďaři, Rusové, Poláci, Židé)

Martinská deklarace

Zastupitelia všetkých slovenských politických strán, shromaždení dňa 30. októbra 1918 v Turčianskom Sv. Martine a organizovaní v Národnú Radu slovenskej vetvy jednotného československého národa, trvajú na zásade samourčovacieho práva národov prijatej celým svetom. Národná Rada vyhlasuje, že v meně česko-slovenského národa bývajúceho v hraniciach Uhorska, je jedine ona oprávnená hovoriť a konať.

Nie je na to oprávnená uhorská vláda, ktorá za celé desaťročia nepoznala vážnejšej úlohy, ako potlačovať všetko, čo je slovenské, nepostavila a nedovolila nášmu národu ani jedinej školy, nedovolila, aby sa slovenskí ľudia dostali do verejnej správy a úradov, náš ľud majetkovo ničila a vykorisťovala svojou stredovekou feudálnou sústavou a politikou.

Nie sú oprávnené na to, aby v meně slovenského ľudu hovorili, ani tie tak zvané zastupiteľské sbory, ktoré sú zostavené na základe úzkeho volebného práva nedopúšťajúceho prejavit vôľu národa, a ozostávajúce z ľudí, ktorí vzdor nariadeniu zákona nedopustili na výboroch čisto slovenských stolíc ani len slovenského slova.

Nie sú na to oprávnené ani také ľudové shromaždenia, ktoré vynášajú uzavretie pod tlakom cudzieho násillia.

Uznání suverenity státu

Uznání československého národa jako státotvorného národa

Podpis mírové smlouvy v Saint-Germain en Laye včetně Podkarpatské Rusi
Rakouská republika uznala ČSR jako suverénní stát

Garance hranic: Paktem o Společnosti národů

Vojenská diktatura na území až do roku 1922 (cizí vojsky na území
Podkarpatské Rusi, Slovenská republika rad)

Samostatný stát

Československá ústava z roku 1920

Parlament : Národní shromáždění

Poslanecká sněmovna 300 členů, právo volit v 21 letech , právo být volen 30. let, volební období 6 let

Senát 150 členů, právo volit 26 let právo být volen 45 let, volební období 8 let

Prezident republiky volen Národním shromážděním na 7 let, nejvíce dvakrát za sebou (neplatilo pro Masaryka)

Vláda

Ústavní dekret 2/1940 (20/1945)

K návrhu vlády ustanovují:

1. Dokud nebude možné prováděti ustanovení hlavy druhé ústavní listiny z 29. února 1920 o moci zákonodárné, bude prezident republiky úkony, které mu ukládá úst. listina, pokud k nim je zapotřebí souhlasu Národního shromáždění, vykonávat se souhlasem vlády.
2. Předpisy, jimiž se mění, ruší nebo nově vydávají zákony, budou vydávány po dobu platnosti zatímního státního zřízení v nezbytných případech prezidentem republiky k návrhu vlády ve formě dekretů, které spolupodepíše předseda vlády, respektive členové vlády pověření jejich výkony
3. Výkonem tohoto dekretu, který nabude účinnosti dnem jeho podepsání prezidentem republiky, se pověřuje celá vláda.
4. Podepsáno v Londýně, dne 15. října 1940

Dekrety po roce 1945

Celkový počet dekretů prezidenta republiky 143

Ústavní zákon (28. 3. 1946), kterým se schvalují a prohlašují za zákon dekrety presidenta republiky (57/1946)

Veškeré dekrety presidenta republiky jest považovati od jich počátku za zákon; **ústavní dekrety** budtež považovány za zákon ústavní.

Územní a časová platnost předpisů v předcházejících odstavcích uvedených zůstává beze změny

Zákon č.115/1946 o právnosti jednání souvisících s bojem o znovudobytí svobody Čechů a Slováků (8.5.1946)

Jednání, k němuž došlo v době od 30. září 1938 do 28. října 1945 a jehož účelem bylo přispěti k boji o znovunabytí svobody Čechů a Slováků nebo které směřovalo ke spravedlivé odplatě za činy okupantů nebo jejich pomahačů, **není bezprávné ani tehdy, bylo-li by jinak podle platných předpisů trestné**

Byl-li někdo pro takový trestný čin již odsouzen, budiž postupováno podle předpisů o obnově trestního řízení.

Ústava 9. května 1948

Unitární stát – lid československý dva národy : Češi a Slováci

Československý stát je lidově demokratická republika.

V čele státu je prezident republiky, volený Národním shromážděním na dobu sedmi let.

Národní shromáždění – jednokomorový parlament

Slovenská národní rada – schvaluje jen to, co připustí NS

Sbor pověřenců odpovědný SNR a Vládě – výkonný orgán

Soukromé vlastnictví lze omezit jen zákonem:

Vyvlastnění je možné jen na základě zákona a za náhradu, není-li nebo nebude-li zákonem stanoveno, že se náhrada dávat nemá.

Nikdo nesmí zneužívat vlastnického práva ke škodě celku.

Charakter státu

Lidově demokratická republika neuznává výsad. Práce ve prospěch celku a účast na obraně státu je obecnou povinností.

Hospodářská soustava je založena:

1. na znárodnění nerostného bohatství, průmyslu, velkoobchodu a peněžnictví;
2. na vlastnictví půdy podle zásady "půda patří tomu, kdo na ní pracuje";
3. na ochraně drobného a středního podnikání a na nedotknutelnosti osobního majetku – soukromé vlastnictví bez ochrany

Základní povinnosti

Každý občan je povinen být Československé republice věrný, zachovávat ústavu i zákony a ve všem svém jednání dbát zájmů státu.

Zejména je vlasteneckou povinností každého občana podporovat udržování a zvelebování národního majetku a dbát o to, aby národní majetek nebyl zkracován a poškozován.

Každý občan je povinen pracovat podle svých schopností a svou prací přispívat k prospěchu celku

Socialistická ústava 1960

Společenské zřízení, za které bojovaly celé generace našich dělníků i ostatních pracujících a které měly od vítězství Velké říjnové socialistické revoluce před očima jako vzor, stalo se pod vedením Komunistické strany Československa skutečností i u nás.

Socialismus v naší vlasti zvítězil

Společenské zřízení

Československá socialistická republika je socialistický stát, založený na pevném svazku dělníků, rolníků a inteligence, v jehož čele je dělnická třída.

Vedoucí silou ve společnosti i ve státě je předvoj dělnické třídy, Komunistická strana Československa, dobrovolný bojový svazek nejaktivnějších a nejuvědomělejších občanů z řad dělníků, rolníků a inteligence.

Národní fronta

Národní fronta Čechů a Slováků, v níž jsou **sdruženy** společenské organizace, je politickým výrazem svazku pracujících měst a venkova, vedeného Komunistickou stranou Československa.

Povinnosti

- Ve společnosti pracujících může jednotlivec dospět k plnému rozvinutí svých schopností a k uplatnění svých oprávněných zájmů jen aktivní účastí na rozvoji celé společnosti, především náležitým podílem na společenské práci. Proto je práce ve prospěch celku přední povinností a právo na práci předním právem každého občana.
- Občané jsou povinni zachovávat ústavu i ostatní zákony a dbát ve všem svém konání zájmů socialistického státu a společnosti pracujících.
- Občané jsou povinni chránit a upevňovat socialistické vlastnictví jako nedotknutelný základ socialistického zřízení a zdroj blahobytu pracujícího lidu, bohatství a síly vlasti
- Vrcholnou povinností a věcí cti každého občana je ochrana vlasti a jejího socialistického zřízení.
-
-

Hospodářská soustava

Socialistická hospodářská soustava, v níž jsou výrobní prostředky zespolečenštěny a veškeré národní hospodářství je plánovitě řízeno, zabezpečuje za uvědomělé spolupráce všech občanů mohutný rozvoj výroby a neustálý vzestup životní úrovně pracujících.

Československá federace

Ústavní zákon č. 143/1968 Sb. : ČSSR

1. Vznik ČSR a SSR
2. Federální shromáždění zákonodárným sborem federace.
3. Sněmovny lidu 200 poslanců poměr dvě ku jedné ČSR a SSR podle obyvatel v celé federaci
4. Sněmovny národů 150 poslanců 75 ČSR a 75 SSR ,
5. Zákaz majorizace
6. ČNR a SNR – národní parlamenty
7. Ústavní soud – nikdy nebyl vytvořen, zůstal jen v textu ústavního zákona

Ústavní zákon o referendu

Zákon č. 327/1991 Sb.

V referendu mohou být předloženy občanům České a Slovenské Federativní Republiky k rozhodnutí zásadní otázky formy státoprávního uspořádání České a Slovenské Federativní Republiky.

O návrhu na vystoupení České republiky nebo Slovenské republiky z České a Slovenské Federativní Republiky lze rozhodnout jen referendem.

Předpokládané scénáře

1. Návrh podá Federální shromáždění, pak se vyhlašuje referendum na celém území ČSFR. Před vyhlášením je třeba znát stanovisko ČNR a SNR. U tohoto scénáře stačí, aby jedna z republik se vyslovila pro vystoupení ze společného státu.
2. Návrh je podán jednou z republik (ČNR nebo SRN), pak se referendum o vystoupení ze společného státu koná jen v jedné z republik.

Konec společného státu

President ČSFR byl volen na období pěti let. Funkční období prezidenta, zvoleného po svobodných demokratických volbách do FS v roce 1990 bylo omezení na 24 měsíce.

Volby 5.-6. června 1992 V ČR vyhrála koalice ODS-KDS a na Slovensku HZDS

20.7.1992 podal demisi Václav Havel, poslední prezident ČSFR

Česká republika

Deklarace Slovenské národní rady o svrchovanosti Slovenské republiky

Deklarace Slovenské národní rady o svrchovanosti Slovenské republiky je usnesení SNR dne 17. července 1992

Poslanci SNR v ní vyslovili požadavek samostatnosti Slovenska.

Zánik federace ČSFR

Ústavní zákon o zániku ČSFR č. 542/1992 Sb

Uplynutím dne 31. prosince 1992 zaniká Česká a Slovenská Federativní Republika.

Nástupnickými státy České a Slovenské Federativní Republiky jsou Česká republika a Slovenská republika

Zákonodárná moc v České republice zákonodárnému sboru složenému z poslanců zvolených ve volbách v roce 1992 v České republice do Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky a do České národní rady.

Dělení majetku federace

nemovitě a movité věci ve vlastnictví České a Slovenské Federativní Republiky,

státní finanční aktiva a pasiva České a Slovenské Federativní Republiky,

měnová aktiva, pasiva a rezervy České a Slovenské Federativní Republiky,

jiná majetková práva a závazky náležející České a Slovenské Federativní Republice a státním organizacím v působnosti České a Slovenské Federativní Republiky, nacházející se na území České a Slovenské Federativní Republiky i mimo toto území.

Princip dělení majetku

územní princip, podle něhož přechází majetek na ten nástupnický stát, na jehož území se nachází; pro nemovitosti na území České republiky a Slovenské republiky se použije tento princip vždy, pro věci movité se použije v případech, kdy tyto věci vzhledem k jejich určení, účelu použití, popřípadě povaze tvoří příslušenství nemovité věci,

princip podílu počtu obyvatel České republiky a obyvatel Slovenské republiky, podle něhož přechází majetek na Českou republiku a Slovenskou republiku v poměru dva ku jedné;

Ústavní zákon o opatření v souvislosti se zánikem ČSFR

Ústavní zákony, zákony a ostatní právní předpisy ČSFR v den zániku ČSFR na území České republiky zůstávají nadále v platnosti.

Nelze je použít, jsou-li vázány jen na ČSFR

Působnost vlády ČSFR přechází na vládu ČR

Působnost FS přechází na ČNR a její předsednictvo

Působnost federálních úřadů přecházejí na orgány ČR, které jsou povahou své působnosti nejbližší

Ústavní pořádek ČR

Pojem zavedený Ústavou v článku 112

Jde o neuzavřený soubor všech platných ústavních zákon

Všechny tvoří ústavu České republiky v širším smyslu

Přímo uvedené ústavní zákony:

1. Ústava, Listina základních práv a svobod
2. Nepřímo zmíněné ústavní zákony upravující státní hranice a ústavní zákony přijaté ČNR po 6. 6. 1992

Mezinárodní uznání suverenity ČR

Montevidejská konvence stanoví **4 základní kritéria státu** jako právnické osoby v mezinárodním právu.

1. *stálé obyvatelstvo*
2. *definované teritorium*
3. *vláda*
4. *kapacita vstoupit do diplomatických vztahů s jinými státy (mezinárodní uznání)*

Součást EU

Přenos části suverenity

Mezinárodní smlouvou mohou být některé pravomoci orgánů České republiky přeneseny na mezinárodní organizaci nebo instituci.

K ratifikaci takové mezinárodní smlouvy je třeba souhlasu Parlamentu, nestanoví-li ústavní zákon, že k ratifikaci je třeba souhlasu daného referendu. (čl. 10a) Ústavy ČR

Prameny práva EU

Primární : základací smlouvy, smlouvy o
přistoupení, obecné zásady právní

Sekundární: nařízení, směrnice,
rozhodnutí ESD, doporučení a stanoviska

Zakládací smlouvy

Smlouva o Evropské unii (SEU) byla podepsána 7. února 1992 v **Maastrichtu** a vstoupila v platnost 1. listopadu 1993.

(SFUE) podepsána 13. prosince 2007 v **Lisabonu**, Českou republikou byla ratifikována 3. listopadu 2009. Vstoupila v platnost 1. prosince 2009.

Principy práva EU

Princip svěřených pravomocí

Princip subsidiarity

Princip proporcionality

Princip svěřených pravomocí

EU jedná výlučně v mezích pravomocí svěřených ve Smlouvách členskými státy pro dosažení cílů obsažených ve Smlouvách

Princip subsidiarity

V oblastech, které nenáleží do výlučné pravomoci EU jedná EU pouze tehdy a to té míry, pokud cílů EU nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států

Princip proportionality

Obsah a forma činnosti EU nesmí překročit rámec toho, co je nezbytné pro dosažení cílů uvedených ve Smlouvách

Sekundární právo EU

- Právní předpisy, jež přijímají Rada EU a Evropský parlament.
- Nutné zmocňovací ustanovení k jejich přijetí v základacích smlouvách.

Formy sekundárního práva EU

- a) legislativní: směrnice, nařízení a rozhodnutí přijímané na základě primárního práva
- b) nelegislativní: akty (nařízení, směrnice, rozhodnutí) přijímané na základě zmocnění v legislativním pramenu práva

Legitimita moci

Charakter státu

Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.

Česká republika dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva.

Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.

Omezení státní moci

Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.

Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá

Demokracie podle Ústavy

Občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.

Volby se musí konat ve lhůtách nepřesahujících pravidelná volební období stanovená zákonem.

Volební právo je všeobecné a rovné a vykonává se tajným hlasováním. Podmínky výkonu volebního práva stanoví zákon.

Občané mají za rovných podmínek přístup k voleným a jiným veřejným funkcím

Referendum

- Mezinárodní smlouvou mohou být některé pravomoci orgánů České republiky přeneseny na mezinárodní organizaci nebo instituci.
- K ratifikaci mezinárodní smlouvy je třeba souhlasu Parlamentu, nestanoví-li ústavní zákon, že k ratifikaci je třeba souhlasu daného v referendu. (čl. 10a Ústavy)
- Zákon o provádění referenda (z.č.114/2003 Sb.)

Zákonodárná pravomoc

Zákondárná pravomoc (ústavodárná moc)

Pravomoc vyjadřovat souhlas k ratifikaci mezinárodních smluv (smlouvy podle čl. 10A a smlouvy podle čl. 49 Ústavy

upravujících práva a povinnosti osob,

spojeneckých, mírových a jiných politických,

z nichž vzniká členství České republiky v mezinárodní organizaci,

hospodářských, jež jsou všeobecné povahy,

o dalších věcech, jejichž úprava je vyhrazena zákonu

Další pravomoci parlamentu

Vyjadřovat se k připravovaným rozhodnutím EU

Schvalovat státní rozpočet a státní závěrečný účet (jen Poslanecká sněmovna)

Kreační pravomoc (volba Prezidenta republiky) spolurozhodování (návrh předsedovi vlády na jmenování členů Rady pro rozhlasové a televizní vysílání (Poslanecká sněmovna), souhlas se jmenováním soudce Ústavního soudu (Senát).

Vztah Poslanecké sněmovny k Vládě

Hlasování o vyslovení důvěry a nedůvěry vládě,

Povinnost účasti člena vlády na schůzi Sněmovny, výboru, komise a vyšetřovací komise)

Právo interpelovat člena vlády

Právo na informace od členů vlády a od vedoucích správních úřadů

Oprávnění zřídit vyšetřovací komisi pro vyšetření věci veřejného zájmu

Povinnost členů vlády informovat o připravovaných rozhodnutích EU.

Principy volebního práva

Všeobecné volební právo - pro volby obecně

Aktivní volební právo (18 let, státní občanství)

Pasivní volební právo (21 let, 40 let, státní občanství)

Rovné volební právo (voliči mají stejná práva a povinnosti, stejná váha každého hlasu)

Tajné hlasování

Vyhlášení voleb

Volby do obou komor se konají ve lhůtě počínající třicátým dnem před uplynutím volebního období a končící dnem jeho uplynutí.

Byla-li Poslanecká sněmovna rozpuštěna, konají se volby do šedesáti dnů po jejím rozpuštění.

Volby vyhlašuje Prezident republiky

Volební seznam

Voliči jsou zapsáni ve stálých seznamech voličů
ve zvláštních seznamech voličů, který vede obecní úřad pro voliče, který
není v jeho územním obvodu přihlášen k trvalému pobyt
Každý volič může být zapsán pouze v jednom seznamu voličů.

Dny voleb

Volby do Parlamentu České republiky se na území České republiky konají ve 2 dnech, kterými jsou pátek a sobota.

První den voleb začíná hlasování ve 14.00 hodin a končí ve 22.00 hodin.

Druhý den voleb začíná hlasování v 8.00 hodin a končí ve 14.00 hodin.

Volby do Poslanecké sněmovny

Poslanecká sněmovna má 200 poslanců, kteří jsou voleni na dobu čtyř let.

Volby podle zásady poměrného zastoupení ve volebních krajích na území České republiky

Volebními kraji jsou vyšší územní samosprávné celky

Podání kandidátní listiny

Registrované politické strany a politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, Jejich koalice; za kandidátní listinu podanou koalicí se považuje ta, kterou všechny společně kandidující politické strany a politická hnutí jednoznačně na kandidátní listině jako koaliční označí, uvedou, kdo je členem koalice, a stanoví její název.

Každá politická strana, politické hnutí a koalice může podat pro volby do Poslanecké sněmovny v každém volebním kraji pouze 1 kandidátní listinu

Politická strana, politické hnutí nebo koalice ke kandidátní listině uhradí příspěvku na volební náklady ve výši 15 000 Kč.

Hlasování

Hlasování se koná prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků vloží volič do úřední obálky 1 hlasovací lístek.

Na hlasovacím lístku, který vkládá do úřední obálky, může přitom zakroužkováním pořadového čísla nejvýš u 4 kandidátů uvedených na témže hlasovacím lístku vyznačit, kterému z kandidátů dává přednost.

Jiné písemné úpravy hlasovacího lístku nemají na posuzování hlasovacího lístku vliv.

Výsledek voleb

politické strany nebo politická hnutí nejméně 5 procent,
které koalice, složené ze 2 politických stran, popřípadě politických hnutí získaly nejméně 7 procent,
které koalice, složené ze 3 politických stran, popřípadě politických hnutí získaly nejméně 9 procent,
které koalice, složené z nejméně 4 a více politických stran, popřípadě politických hnutí získaly nejméně 11 procent z celkového počtu platných hlasů.

Osvědčení o zvolení

Státní volební komise vydá kandidátům zvoleným za poslance Poslanecké sněmovny do 1 měsíce od uveřejnění výsledků voleb osvědčení o tom, že druhým dnem voleb byli zvoleni.

Nezvolení kandidáti se stávají náhradníky na kandidátní listině téže politické strany, politického hnutí nebo koalice

Není-li náhradníka téže politické strany, politického hnutí nebo koalice, zůstane mandát uprázdněn až do konce volebního období.

Příspěvek na úhradu volebních nákladů

Příspěvek na úhradu volebních nákladů se poskytuje pouze za výsledky voleb do Poslanecké sněmovny.

Politické straně, politickému hnutí nebo koalici, která ve volbách získala nejméně 1,5 procenta z celkového počtu platných hlasů, bude za každý odevzdaný hlas ze státního rozpočtu uhrazeno 100 Kč.

Volby do Senátu

Systém absolutní většiny

Podávání přihlášek k registraci

Kandidáty pro volbu do Senátu mohou přihlašovat registrované politické strany, politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena a koalice, prostřednictvím zmocněnce.

Nezávislý kandidát podává přihlášku k registraci sám

Každý kandidát může kandidovat pouze v jednom volebním obvodu, na jedné přihlášce k registraci.

Volební kauce 20.000 Kč (hranice 6% odevzdaných hlasů na její navrácení)

Volební obvody

81 volebních obvodů, jejichž seznam je přílohou zákona o volbách do Parlamentu,

Obvody by měly být stejně velké pokud jde o počet oprávněných voličů

Každé dva roky se volí jedna třetina Senátu

Výsledek voleb

Zvolen je kandidát, který obdržel nadpoloviční většinu odevzdaných platných hlasů.

V případě, že žádný z kandidátů nezíská počet hlasů potřebný ke zvolení, koná se druhé kolo voleb šestý den po ukončení hlasování v prvním kole

Ve druhém kole kandidují v každém volebním obvodu, ve kterém se volby konají, pouze dva kandidáti, kteří se v prvním kole v konečném pořadí umístili na prvních dvou místech.

Zasedání a schůze sněmovny

Zasedání Sněmovny je stálé.

Zasedání Sněmovny svolává prezident republiky,

Zasedání Sněmovny může být jejím usnesením přerušeno. Celková doba, po kterou může být zasedání přerušeno, nesmí překročit 120 dnů v roce.

V rámci zasedání se konají jednotlivé schůze

Orgány Poslanecké sněmovny

Předseda Poslanecké sněmovny

Místopředsedové Poslanecké sněmovny

Výbory (podle zásady poměrného zastoupení - Komise – stálé nebo dočasné- členem může být i ten, kdo není členem Poslanecké sněmovny

Vyšetřovací komise pro vyšetření věci veřejného zájmu

Výbory sněmovny

Sněmovna zřizuje z poslanců:

- mandátový a imunitní výbor,
- petiční výbor,
- rozpočtový výbor,
- kontrolní výbor,
- organizační výbor,
- výbor pro mediální záležitosti,
- výbor pro evropské záležitosti a
- další výbory, na nichž se usnese.

Jednání výborů

- Výbory jsou ze své činnosti odpovědny Sněmovně.
- Výbor projednává věci, které mu přikáže Sněmovna, a věci, na jejichž projednávání se usnese.

Právo účastnit se schůze výboru

- Schůze výboru se účastní poslanci, kteří jsou
- členy výboru. Mohou se jí zúčastnit prezident
- republiky, členové vlády a osoby, které mají
- oprávnění zúčastnit se schůzí Sněmovny a jejích
- orgánů ze zákona

Povinnost účastnit se schůze výboru

- Člen vlády a vedoucí jiného ústředního správního
- úřadu je povinen dostavit se osobně na schůzi
- výboru, jestliže o to výbor požádá, a podat
- požadované informace a vysvětlení, pokud jejich
- poskytnutí nebrání zákony upravující mlčenlivosti
- anebo zákaz jejich zveřejnění.

Komise Sněmovny

- Sněmovna může ze svých poslanců a dalších
- osob, které nejsou poslanci, zřizovat stálé nebo
- dočasné komise a stanovit jim v rámci své
- působnosti úkoly.
- Předsedou komise je vždy poslanec, kterého volí
- Sněmovna.
- Poslanec, který je členem vlády, nemůže být
- členem komise.

Vyšetřovací komise

- Na návrh nejméně jedné pětiny všech poslanců
- (20) může Sněmovna zřídit pro vyšetření věci
- veřejného zájmu vyšetřovací komisi.
- Předsedu a členy vyšetřovací komise, kterými
- mohou být jen poslanci, volí Sněmovna. Poslanec,
- který je členem vlády, nemůže být členem
- vyšetřovací komise

Poslanecké kluby

- Poslanci se mohou sdružovat v poslaneckých
- klubech, a to podle příslušnosti k politickým
- stranám a politickým hnutím, za něž kandidovali
- ve volbách.
- Poslanci příslušející k jedné politické straně
- mohou vytvořit pouze jeden poslanecký klub.
- Nejméně 10 členů
- Slučování klubů je přípustné.

Usnášení komor

- Komory jsou způsobilé se usnášet za přítomnosti alespoň jedné třetiny svých členů.
- K přijetí usnesení komory je třeba souhlasu nadpoloviční většiny přítomných poslanců
- nebo senátorů, nestanoví-li Ústava jinak.
- K přijetí usnesení o vyhlášení válečného stavu a k přijetí usnesení o souhlasu s vysláním
- ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky nebo s pobytem
- ozbrojených sil jiných států na území České republiky, jakož i k přijetí usnesení o účasti
- České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, již je Česká republika
- členem, je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny
- všech senátorů.
- K přijetí ústavního zákona a souhlasu k ratifikaci mezinárodní smlouvy uvedené v čl. 10a
- odst. 1 je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny
- přítomných senátorů.

Rozpuštění poslanecké sněmovny

- Poslaneckou sněmovnu může rozpustit prezident republiky,
- Jestliže:
 - a) Poslanecká sněmovna nevyslovila důvěru nově jmenované vládě, jejíž předseda byl prezidentem republiky jmenován na návrh předsedy Poslanecké sněmovny,
 - b) Poslanecká sněmovna se neusnese do tří měsíců o vládním návrhu zákona, s jehož projednáním spojila vláda otázku důvěry,
 - c) zasedání Poslanecké sněmovny bylo přerušeno po dobu delší, než je přípustné,
 - d) Poslanecká sněmovna nebyla po dobu delší tří měsíců způsobilá se usnášet, ačkoliv nebylo její zasedání přerušeno a ačkoliv byla v té době opakovaně svolána ke schůzi.

Povinnost rozpustit Poslaneckou sněmovnu

- Prezident republiky Poslaneckou sněmovnu
- rozpustí, navrhne-li mu to Poslanecká sněmovna
- usnesením, s nímž vyslovila souhlas třípětinová
- většina všech poslanců.

Nemožnost rozpustit Poslaneckou sněmovnu

- Poslaneckou sněmovnu nelze rozpustit tři měsíce
- před skončením jejího volebního období.

Orgány Senátu

- .Předseda Senátu

- .Místopředsedové Senátu

- .Výbory - organizační výbor, mandátový a imunitní výbor a další výbory, na nichž se usnese.

- .Komise – členem nemusí být senátor

Zákonodárný proces

Zákonodárský proces

- Zákonodárský proces je postup upravený zákonem při:
 - přípravě návrhů zákonů,
 - jejich projednání a
 - schválení v Parlamentu.
- Je upraven především v hlavě druhé Ústavy – Moc zákonodárná.
- Parlamentu náleží vedle moci zákonodárné i moc ústavodárná

Zákonodárna iniciativa

- Návrh zákona může podat:

1. Poslanec,
2. Skupina poslanců,
3. Senát,
4. Vláda
5. Krajské zastupitelstvo

- Za Senát, Vládu a krajské zastupitelstvo mohou jednat jen jejich členové, kteří byli takovým jednáním zvlášť pověřeni. Jde-li o návrh skupiny poslanců, odůvodní ho poslanec, který je jejím členem a kterého tím tato skupina pověří.

- Návrhy zákonů se podávají Poslanecké sněmovně.

Podmínky návrhu

- Návrh zákona musí obsahovat přesné znění toho, na čem se má Sněmovna usnést.
- Součástí návrhu zákona je důvodová zpráva, která odůvodňuje principy nové právní úpravy. Zhodnotí se v ní platný právní stav a vysvětlí nezbytnost nové úpravy v jejím celku (obecná část) i jednotlivá ustanovení (zvláštní část).
- Důvodová zpráva obsahuje též předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované úpravy, zejména nároky na státní rozpočet, rozpočty krajů a obcí a zhodnocení souladu návrhu zákona s mezinárodními smlouvami podle čl.10 Ústavy a s ústavním pořádkem České republiky.

Vyjádření vlády

- Vláda má právo vyjádřit se ke všem návrhům zákonů.
- Nevyjádří-li se vláda do třiceti dnů od doby, kdy jí byl návrh zákona doručen, platí, že se vyjádřila kladně.
- Vláda je oprávněna žádat, aby Poslanecká sněmovna skončila projednávání vládního návrhu zákona do tří měsíců od jeho předložení, pokud s tím vláda spojí žádost o vyslovení důvěry.

Legislativní pravidla Vlády

- Legislativní rada vlády je poradní orgán vlády. Posuzuje návrhy právních norem, zda jsou:

1. v souladu s právními předpisy vyšší právní síly a s nálezy Ústavního soudu a stal se organickou součástí celého právního řádu,
2. v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána,
3. v souladu s právem Evropské unie,
4. koncipován přehledně a formulován jednoznačně, srozumitelně, jazykově a stylisticky bezvadně.

Věcný záměr návrhu zákona

- Věcný záměr zákona vypracovávají ministerstva
- a jiné ústřední orgány státní správy a předkládají
- jej k projednání vládě před vypracováním návrhu
- zákona, a to v případě, že věcný záměr je
- obsažen v plánu legislativních prací vlády.

Právo prezidenta republiky

- Prezident republiky má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního

První čtení návrhu zákona

- Návrh zákona se předkládá předsedovi Sněmovny.
- V prvním čtení se Sněmovna může usnést:
 1. že vrátí návrh zákona navrhovateli k dopracování nebo
 2. že jej zamítne.
- Nerozhodne-li tak, přikáže návrh zákona k projednání garančnímu výboru, popřípadě dalšímu výboru nebo výborům. Lhůta pro projednání návrhu zákona ve výboru je 60 dnů od rozhodnutí o jeho přikázání výboru k projednání.

Druhé čtení návrhu zákona

- V druhém čtení uvede návrh zákona navrhovatel.
- Po navrhovateli vystoupí zpravodaj garančního výboru, popřípadě zpravodajové dalších výborů s informací o projednání návrhu zákona ve výboru.
- Pokud výbor doporučí Sněmovně přijmout k návrhu zákona pozměňovací návrhy, zpravodaj výboru je odůvodní.
- O návrhu zákona se koná obecná rozprava. Po obecné rozpravě může Sněmovna vrátit návrh zákona garančnímu výboru k novému projednání
- Pak proběhne podrobná rozprava. Během podrobné rozpravy se předkládají k návrhu zákona pozměňovací, popřípadě jiné návrhy.
- I po podrobné rozpravě může Sněmovna vrátit návrh zákona garančnímu výboru k novému projednání.
- Pokud zazněl ve druhém čtení návrh na zamítnutí návrhu zákona, Sněmovna o něm hlasuje ve třetím čtení po ukončení rozpravy

Třetí čtení návrhu zákona

- Třetí čtení návrhu zákona lze zahájit nejdříve za 14 dnů od doručení souhrnu podaných pozměňovacích, popřípadě jiných návrhů poslancům.
- Ve třetím čtení se koná rozprava, ve které lze:
 1. navrhnout pouze opravu legislativně technických chyb, gramatických chyb, chyb písemných nebo tiskových, úpravy, které logicky vyplývají z přednesených pozměňovacích návrhů, popřípadě
 2. podat návrh na opakování druhého čtení.
- Na závěr třetího čtení Sněmovna nejdříve hlasuje:
 1. o návrzích na zamítnutí návrhu zákona vznesených ve druhém čtení, poté
 2. o pozměňovacích, popřípadě jiných návrzích k návrhu zákona
 3. poté se sněmovna usnese, zda s návrhem zákona vyslovuje souhlas.

Účast Senátu v zákonodárném procesu

- Návrh zákona, s nímž Sněmovna vyslovila souhlas, zašle její předseda bez zbytečného odkladu Senátu.

1. Schválí-li Senát návrh zákona, s nímž vyslovila Sněmovna souhlas,
2. Neusnese se k němu do 30 dnů od jeho postoupení
3. Vyjádří usnesením vůli nezabývat se takovým návrhem,

- je návrh zákona přijat.

- Jestliže Senát návrh zákona usnesením zamítne, předseda jej na nejbližší schůzi předloží Sněmovně, aby o něm hlasovala znovu. Návrh zákona je přijat, schválí-li jej Sněmovna nadpoloviční většinou všech poslanců.

- Jestliže Senát vrátí Sněmovně návrh zákona s pozměňovacími návrhy, předseda jej na nejbližší schůzi předloží Sněmovně znovu, aby o něm hlasovala ve znění schváleném Senátem; přijme-li Sněmovna usnesení, jímž vysloví souhlas s návrhem Senátu, je návrh zákona přijat

Veto Poslanecké sněmovny

- Neschválí-li Sněmovna návrh zákona ve znění
- schváleném Senátem, hlasuje znovu o návrhu
- zákona ve znění, ve kterém byl postoupen
- Senátu.
- Návrh zákona je přijat, schválí-li jej Sněmovna
- nadpoloviční většinou všech poslanců (101)

Účast prezidenta republiky v zákonodárném procesu

- Předseda Sněmovny postoupí přijatý zákon prezidentu republiky
- Vráť-li prezident republiky přijatý zákon Sněmovně do 15 dnů ode dne, kdy mu byl postoupen, doručí se vrácený zákon a stanovisko prezidenta poslancům.
- Předseda předloží vrácený zákon Sněmovně na nejbližší schůzi.
- Pozměňovací návrhy nejsou přípustné.
- Setrvá-li Sněmovna na vráceném zákonu nadpoloviční většinou všech poslanců, zákon se vyhlásí.
- Jinak platí, že zákon nebyl přijat

Legislativní proces ve stavu legislativní nouze

- Za mimořádných okolností, kdy jsou zásadním způsobem
- ohrožena základní práva a svobody občanů nebo
- bezpečnost státu nebo kdy státu hrozí značné“
- hospodářské škody, vyhlásí předseda Sněmovny na
- návrh vlády stav legislativní nouze na určitou dobu.
- Sněmovna může stav legislativní nouze zrušit nebo
- omezit dobu, na niž byl vyhlášen.
- Ve stavu legislativní nouze může předseda Sněmovny na
- žádost vlády rozhodnout, že předložený vládní návrh
- zákona bude projednán ve zkráceném jednání.

Projednání státního rozpočtu

- Návrh zákona o státním rozpočtu a návrh státního závěrečného účtu podává vláda.
- Tyto návrhy projednává na veřejné schůzi a usnází se o nich jen Poslanecká sněmovna.

Projednávání návrhu zákona o státním rozpočtu

- Vláda předloží návrh zákona o státním rozpočtu předsedovi Sněmovny nejpozději tři měsíce před začátkem rozpočtového roku.
- Předseda přikáže návrh zákona o státním rozpočtu k projednání rozpočtovému výboru.
- Součástí zákona o státním rozpočtu nemohou být změny, doplnění nebo zrušení jiných zákonů.

Prvé čtení návrhu zákona o státním rozpočtu

- Návrh zákona o státním rozpočtu uvede navrhovatel; po něm vystoupí zpravodaj rozpočtového výboru.
- Sněmovna v obecné rozpravě projedná v prvním čtení základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu, kterými jsou výše příjmů a výdajů, saldo, způsob vypořádání salda, celkový vztah k rozpočtům vyšších územních samosprávných celků a obcí a rozsah zmocnění výkonných orgánů.
- Sněmovna základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu schválí nebo doporučí vládě jejich změny a stanoví termín pro předložení nového návrhu.
- Schválí-li Sněmovna základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu, nelze je během jeho dalšího projednávání měnit. Sněmovna se současně usnese na přikázání jednotlivých kapitol návrhu zákona o státním rozpočtu výborům

Druhé čtení návrhu zákona o státním rozpočtu

- V druhém čtení uvede návrh zákona o státním rozpočtu navrhovatel. Po navrhovateli vystoupí zpravodaj
- O návrhu zákona o státním rozpočtu a usnesení rozpočtového výboru k němu se koná podrobná rozprava, v níž se předkládají pozměňovací, popřípadě jiné návrhy rozpočtového výboru

Třetí čtení návrhu zákona o státním rozpočtu

- Ve třetím čtení se koná rozprava, ve které lze:
 1. navrhnout pouze opravu legislativně technických chyb, gramatických chyb, chyb písemných nebo tiskových, úpravy, které logicky vyplývají z přednesených pozměňovacích návrhů, popřípadě
 2. podat návrh na opakování druhého čtení.
- Na závěr třetího čtení Sněmovna hlasuje o pozměňovacích, popřípadě jiných návrzích.
- Poté se Sněmovna usnese, zda s návrhem zákona o státním rozpočtu vyslovuje souhlas.

Jednání o mezinárodních smlouvách

- Sněmovna jedná o mezinárodních smlouvách, pokud je třeba jejího souhlasu k ratifikaci
- O mezinárodní smlouvě a návrhu výboru se koná rozprava. Po jejím skončení Sněmovna rozhodne, zda vyslovuje s ratifikací souhlas.
- Se smlouvou musí vyslovit souhlas i Senát

Zkrácené jednání o návrzích zákonů

- Po dobu stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda požadovat, aby Parlament projednal vládní návrh zákona ve zkráceném jednání.
- O takovém návrhu se Poslanecká sněmovna usnese do 72 hodin od jeho podání a Senát do 24 hodin od jeho postoupení Poslaneckou sněmovnou. Jestliže se Senát v této lhůtě nevyjádří, platí, že je návrh zákona přijat.
- Po dobu stavu ohrožení státu nebo válečného stavu prezident republiky nemá právo vracet zákon přijatý ve zkráceném jednání
- Ve zkráceném jednání nemůže vláda předložit návrh ústavního zákona

Zkrácené jednání o návrzích zákonů

- Po dobu stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda požadovat, aby Parlament projednal vládní návrh zákona ve zkráceném jednání.
- O takovém návrhu se Poslanecká sněmovna usnese do 72 hodin od jeho podání a Senát do 24 hodin od jeho postoupení Poslaneckou sněmovnou. Jestliže se Senát v této lhůtě nevyjádří, platí, že je návrh zákona přijat.
- Po dobu stavu ohrožení státu nebo válečného stavu prezident republiky nemá právo vracet zákon přijatý ve zkráceném jednání
- Ve zkráceném jednání nemůže vláda předložit návrh ústavního zákona

Legislativní proces ve stavu legislativní nouze

- Za mimořádných okolností, kdy jsou zásadním způsobem ohrožena základní práva a svobody občanů nebo bezpečnost státu nebo kdy státu hrozí značné hospodářské škody, vyhlásí předseda Sněmovny na návrh vlády stav legislativní nouze na určitou dobu.
- Sněmovna může stav legislativní nouze zrušit nebo omezit dobu, na niž byl vyhlášen.
- Ve stavu legislativní nouze může předseda Sněmovny na žádost vlády rozhodnout, že předložený vládní návrh zákona bude projednán ve zkráceném jednání.

Zákonné opatření Senátu

- Dojde-li k rozpuštění Poslanecké sněmovny, přísluší Senátu přijímat zákonná opatření ve věcech, které nesnesou odkladu a vyžadovaly by jinak přijetí zákona.
- Kromě Ústavy, státního rozpočtu, státního závěrečného účtu, volebního zákona a mezinárodních smluv.
- Zákonné opatření může Senátu navrhnout jen vláda.
- Zákonné opatření Senátu musí být schváleno Poslaneckou sněmovnou na její první schůzi. Neschválí-li je Poslanecká sněmovna, pozbývá další platnost

Návrhy zákonů, které musejí být přijaty v obou komorách Parlamentu

- K přijetí
- 1.ústavního zákona 3/5 většina všech poslanců a 3/5 všech senátorů
- 2. volebního zákona a
- 3. zákona o zásadách jednání a styku obou komor mezi sebou, jakož i navenek a
- 4. zákona o jednacím řádu Senátu je třeba, aby byl schválen Poslaneckou sněmovnou a Senátem

Účast prezidenta republiky v zákonodárném procesu

- Předseda Sněmovny postoupí přijatý zákon prezidentu republiky
- Vráť-li prezident republiky přijatý zákon Sněmovně do 15 dnů ode dne, kdy mu byl postoupen, doručí se vrácený zákon a stanovisko prezidenta poslancům.
- Předseda předloží vrácený zákon Sněmovně na nejbližší schůzi.
- Pozměňovací návrhy nejsou přípustné.
- Setrvá-li Sněmovna na vráceném zákonu nadpoloviční většinou všech poslanců, zákon se vyhlásí.
- Jinak platí, že zákon nebyl přijat

Podpis a vyhlášení zákona

- Přijaté zákony podepisuje předseda Poslanecké sněmovny, prezident republiky a předseda vlády.
- K platnosti zákona je třeba, aby byl vyhlášen.

Podpis a vyhlášení zákona

- Přijaté zákony podepisuje předseda Poslanecké sněmovny, prezident republiky a předseda vlády.
- K platnosti zákona je třeba, aby byl vyhlášen.

Podzákonné normy

- K provedení zákona a v jeho mezích je vláda oprávněna vydávat nařízení. Nařízení podepisuje předseda vlády a příslušný člen vlády.
- Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.

Sbírka zákonů a mezinárodních smluv

•Ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv se vyhlášují:

- 1) ústavní zákon,
- 2) Zákon
- 3) zákonné opatření Senátu
- 4) nařízení vlády
- 5) prováděcí právní předpis vydaný ministerstvem, jiným ústředním správním úřadem nebo Českou národní bankou, pokud jiný právní předpis nestanoví jiný postup jeho vyhlášení.

Válečný stav

- Parlament rozhoduje o vyhlášení válečného stavu, je-li Česká republika napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.
- Parlament rozhoduje o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem.
- Parlament vyslovuje souhlas
 - a) s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky,
 - b) s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky,nejsou-li taková rozhodnutí vyhrazena vládě.

Vyslání ozbrojených sil do zahraničí

- Vláda rozhoduje o vyslání ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky a o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky, a to nejdéle na dobu 60 dnů, jde-li o
 - a) plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení,
 - b) účast na mírových operacích podle rozhodnutí mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, a to se souhlasem přijímajícího státu,
 - c) účast na záchranných pracích při živelních pohromách, průmyslových nebo ekologických haváriích.

Mezinárodně právní prameny práva

1. platná mezinárodní smlouva, jíž je Česká republika vázána, nebo mezinárodní smlouva, jíž je Česká republika vázána a
2. mezinárodní smlouva, která je současně sjednána Evropskou unií a Českou republikou se vyhlašuje odkazem na částku Úředního věstníku Evropské unie, ve které byla vyhlášena

Mezinárodní smlouvy

- Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva

Mandát poslance

Ochrana výkonu mandátu

- Mandát poslance a senátora je volný, nepatří žádné politické straně nebo hnutí
- Poslanci a senátoři vykonávají svůj mandát osobně v souladu se svým slibem a nejsou přitom vázáni žádnými příkazy

Zánik mandátu

- Mandát poslance nebo senátora zaniká
 - a) odepřením slibu nebo složením slibu s výhradou,
 - b) uplynutím volebního období,
 - c) vzdáním se mandátu,
 - d) ztrátou volitelnosti,
 - e) u poslanců rozpuštěním Poslanecké sněmovny,
 - f) vznikem neslučitelnosti funkce prezidenta republiky, soudce a dalších zákonem určených funkcí

Práva a povinnosti člena Parlamentu

- Poslanec a senátor mají právo a povinnost účastnit se jednání a rozhodování komory a orgánů komory, do kterých byli zvoleni.
- Poslanec má právo interpelovat vládu nebo její členy ve věcech jejich působnosti.
- Interpelace se podávají ústně nebo písemně. Na obojí lze odpovědět na schůzi sněmovny, jinak
- interpelovaní členové vlády na písemnou interpelaci odpovědí písemně do třiceti dnů ode dne jejího podání.

Další práva poslance

Poslanec je oprávněn požadovat od členů vlády a vedoucích správních úřadů informace a vysvětlení potřebná pro výkon jeho funkce.

Informace a vysvětlení jsou členové vlády a vedoucí správních úřadů povinni poskytnout poslanci do 30 dnů, pokud jejich poskytnutí nebrání zákony upravující mlčenlivost anebo zákaz jejich zveřejnění

Další práva senátora

Senátor je oprávněn požadovat od členů vlády, vedoucích správních úřadů a orgánů územní samosprávy informace a vysvětlení potřebná pro výkon své funkce.

Informace a vysvětlení jsou členové vlády, vedoucí správních úřadů a orgánů územní samosprávy povinni poskytnout senátorovi nejpozději do 30 dnů, pokud jejich poskytnutí nebrání zákony upravující mlčenlivost anebo zákaz jejich zveřejnění.

Imunita - indemnita

- Člen parlamentu požívá během výkonu své funkce imunitu (překážku v přestupkovém či trestním postihu).
- a) absolutní (idemnita), kdy poslance nelze (nikdy a nijak) postihnout pro hlasování v Poslanecké sněmovně nebo senátora v Senátu nebo jejich orgánech,
- b) vlastní imunita.

Imunita (projevy)

Za projevy učiněné v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo v jejich orgánech nelze poslance nebo senátora trestně stíhat. Poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem

Imunita (přestupky)

Za přestupky poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, pokud zákon nestanoví jinak.

Disciplinární řízení se zavede proti poslanci nebo senátorovi, který se dopustí přestupku a požádá orgán příslušný k projednání přestupku o projednání přestupku v disciplinárním řízení.

Imunita (trestní)

Poslance ani senátora nelze trestně stíhat bez souhlasu komory, jejímž je členem. Odepře-li komora souhlas, je trestní stíhán vyloučeno po dobu trvání mandátu.

Poslance nebo senátora lze zadržet, jen byl-li dopaden při spáchání trestného činu nebo bezprostředně poté. Příslušný orgán je povinen zadržení ihned oznámit předsedovi komory, jejímž je zadržený členem; nedá-li předseda komory do 24 hodin od zadržení souhlas k odevzdání zadrženého soudu, je příslušný orgán povinen ho propustit. Na své první následující schůzi komora rozhodne o přípustnosti stíhání s konečnou platností.

Právo odepřít svědectví

Poslanec i senátor má právo odepřít svědectví o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem svého mandátu, a to i poté, kdy přestal být poslancem nebo senátorem.

Inkompabilita

Poslanec nebo senátor, který je členem vlády, nemůže být předsedou či místopředsedou Poslanecké sněmovny nebo Senátu ani členem parlamentních výborů, vyšetřovací komise nebo komisí.

Veřejný funkcinář – střet zájmů

Pro účely tohoto zákona o střetu zájmů se veřejným funkcionářem rozumí též poslanec a senátor

Dojde-li ke střetu veřejného zájmu se zájmem osobním, nesmí veřejný funkcionář upřednostňovat svůj osobní zájem před zájmy, které je jako veřejný funkcionář povinen prosazovat a hájit.

Osobním zájmem se pro účely tohoto zákona rozumí takový zájem, který přináší veřejnému funkcionáři osobní výhodu nebo zamezuje vzniku případného snížení majetkového nebo jiného prospěchu.

Povinnosti veřejného funkcionáře

- Veřejný funkcionář nesmí ohrozit veřejný zájem tím, že
 - a) využije svého postavení, pravomoci nebo informací získaných při výkonu své funkce k získání majetkového nebo jiného prospěchu nebo výhody pro sebe nebo jinou osobu,
 - b) se bude odvolávat na svou funkci v záležitostech, které souvisejí s jeho osobními zájmy, zejména s jeho povoláním, zaměstnáním nebo podnikáním, nebo
 - c) dá za úplatu nebo jinou výhodu ke komerčním reklamním účelům svolení k uvedení svého jména, popřípadě jmen a příjmení nebo svolení ke svému vyobrazení ve spojení s vykonávanou funkcí.

Omezení práv poslance a senátora

Poslanci nebo senátorovi, který zastupuje stát v řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánech podnikající právnické osoby, pokud v ní má stát, jím ovládané právnické osoby, Česká národní banka, nebo všechny tyto osoby společně, podíl nebo hlasovací práva, nenáleží za tuto činnost odměna.

Volba prezidenta republiky

Prezident republiky

- Je zařazen jako součást moci výkonné, jeho pravomoci přesahují výkonnou moc:
- Prezident republiky je hlavou státu.
- Prezident republiky je volen v přímých volbách.
- Prezident republiky není z výkonu své funkce odpovědný. (odpovědnost nese vláda jako celek)

Volební období prezidenta republiky

- Prezident republiky se ujímá úřadu složením slibu. Volební období prezidenta republiky trvá pět let a začíná dnem složení slibu.
- Slib do rukou předsedy Senátu na společné schůzi obou komor.
- Slib zní: „Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj úřad budu zastávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí
- Odmítne-li prezident republiky složit slib nebo složí-li slib s výhradou, hledí se na něho, jako by nebyl zvolen.

Vyhlašování volby

- Volbu prezidenta republiky vyhlašuje předseda Senátu nejpozději devadesát dnů před jejím konáním.
- Uvolní-li se úřad prezidenta republiky, vyhlásí předseda Senátu volbu prezidenta republiky nejpozději do deseti dnů poté a zároveň nejpozději osmdesát dnů před jejím konáním.
- Není-li funkce předsedy Senátu obsazena, vyhlašuje volbu prezidenta republiky předseda Poslanecké sněmovny

Konání voleb

- Volba prezidenta republiky se koná v posledních šedesáti dnech volebního období úřadujícího prezidenta republiky, nejpozději však třicet dnů před uplynutím volebního období úřadujícího prezidenta republiky.
- Uvolní-li se úřad prezidenta republiky, koná se volba prezidenta republiky do devadesáti dnů

Volba prezidenta republiky

- - Volba prezidenta republiky se koná tajným
 - hlasováním na základě
 1. všeobecného,
 2. rovného a
 3. přímého volebního práva
 - Prezidentem republiky může být zvolen každý **občan** České republiky, který **má právo volit** a dosáhl věku **40 let** (v druhý den prvního kola voleb)

Aktivní volební právo

- Právo volit má každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let.

Pasivní volební právo

- Prezidentem republiky může být zvolen občan, který je volitelný do Senátu.
- Nikdo nemůže být zvolen více než dvakrát za sebou.

Překážka volebního práva

1. zákonem stanovené **omezení osobní svobody** z důvodu ochrany zdraví lidu (zabezpečovací detence)
2. **omezení svéprávnosti** k výkonu volebního práva

Návrh kandidáta

- Navrhovat kandidáta je oprávněn:
 1. každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let, podpoří-li jeho návrh petice podepsaná nejméně 50 000 občany České republiky oprávněnými volit prezidenta republiky,
 2. nejméně dvacet poslanců nebo
 3. nejméně deset senátorů.
- Navrhující **poslanci**, navrhující **senátoři** nebo **navrhující občan** mohou podat **pouze jednu kandidátní listinu**.
- Kandidát může být uveden **pouze na jedné kandidátní listině**.

Podání kandidátní listiny

- Kandidátní listina se podává nejpozději **66 dnů** přede dnem volby prezidenta Ministerstvu vnitra.

Volební účet

- Každý kandidát na funkci prezidenta republiky je povinen si pro financování volební kampaně nejpozději do **5 dnů ode dne vyhlášení volby** zřídit **volební účet** umožňující:

- a) bezplatný a

- b) nepřetržitý

- přístup třetích osob** k zobrazování přehledu platebních transakcí na tomto účtu. (Banka, spořitelní a úvěrní družstvo nebo u zahraniční banka, která má pobočku umístěnu na území České republiky.)

Náležitosti kandidátní listiny - kandidáta

- Jméno a příjmení kandidáta, pohlaví, **věk ke druhému dni volby prezidenta**, zaměstnání nebo povolání, případně jeho akademický nebo jiný titul, obec, kde je kandidát přihlášen k trvalému pobytu.
- Příslušnost kandidáta k politické straně nebo politickému hnutí, nebo údaj, že kandidát není členem žádné politické strany nebo politického hnutí

Náležitosti kandidátní listiny – kandidujících poslanců nebo senátorů

- **Jména a příjmení navrhujeých poslanců** nebo navrhujeých senátorů s uvedením údaje, že se jedná o poslance nebo senátora, a jejich podpisy, anebo jméno, příjmení a datum narození navrhujeého občana s uvedením adresy místa jeho trvalého pobytu a jeho podpis.

Prohlášení kandidáta

- Vlastnoručně podepsané prohlášení kandidáta, že:
 1. souhlasí se svou kandidaturou,
 2. mu není známa překážka volitelnosti, popřípadě tato pomine ke dni volby prezidenta,
 3. nedal souhlas k tomu, aby byl uveden na jiné kandidátní listině, a
 4. údaje uvedené na kandidátní listině vztahující se k jeho osobě jsou pravdivé.
- V prohlášení kandidát dále uvede adresu místa trvalého pobytu a datum narození

Podpisy občanů

- Každý občan, podporující kandidaturu kandidáta, uvede na podpisový arch:

1. své jméno, příjmení,
2. datum narození a
3. adresu místa trvalého pobytu a
4. připojí vlastnoruční podpis.

Kontrola ministerstva vnitra

- Ministerstvo vnitra ověří správnost údajů na peticích namátkově na náhodně vybraném vzorku údajů u 8 500 občanů podepsaných na každé petici. Zjistí-li nesprávné údaje u **méně než 3 %** podepsaných občanů, nezapočítá Ministerstvo vnitra tyto občany do celkového počtu občanů podepsaných na petici.
- Je-li chybovost u u dalších dvou vzorků, odečte ministerstvo z **celkového počtu občanů** podepsaných na petici počet občanů, který procentuálně odpovídá chybovosti v obou kontrolních vzorcích.

Rozhodnutí ministerstva o registraci

- Ministerstvo vnitra přezkoumá ve lhůtě od 66 do 60 dnů přede dnem volby prezidenta podané kandidátní listiny.
- Rozhodnutí o registraci nebo o odmítnutí kandidátní listiny musí obsahovat výrok, odůvodnění a poučení o opravném prostředku.
- O opravném prostředku rozhoduje soud ve správním řízení soudním
- **Registrace je podmínkou** pro vytištění hlasovacích lístků

Zánik kandidatury

- **Kandidát se může do 24 hodin před zahájením volby prezidenta vzdát své kandidatury.**
- **Toto prohlášení nelze vzít zpět.**
- **Ztráta volitelnosti**

Volební kampaň

1. Volební kampaní se rozumí **jakákoli propagace** kandidáta na funkci prezidenta republiky nebo volební agitace v jeho prospěch, zejména veřejné oznámení určené na jeho podporu nebo sloužící v jeho prospěch, včetně jakékoli doprovodné akce, za které se poskytne nebo obvykle poskytuje úplata.
2. Za volební kampaň se považuje i sdělení **v neprospěch jiného kandidáta** na funkci prezidenta republiky
3. Fyzická nebo právnická osoba, která se hodlá účastnit volební kampaně bez vědomí kandidáta, je povinna se před vstupem do volební kampaně registrovat jako **registrovaná třetí osoba** u Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí

Zvolení kandidáta

A thick blue horizontal bar spans the width of the slide, with a vertical blue bar extending downwards from its right end.

•Prezidentem republiky je zvolen ten kandidát, který získal nadpoloviční většinu z celkového počtu platných hlasů **oprávněných voličů**, kteří se:

1. voleb zúčastnili a
2. odevzdali platný hlas.

Druhé kolo volby prezidenta republiky

- V případě, že žádný z kandidátů nezíská počet hlasů potřebný ke zvolení, zajistí Ministerstvo vnitra, aby se druhé kolo volby prezidenta konalo **za 14 dnů** po začátku prvního kola volby prezidenta.

Postup do druhého kola volby

1. Do druhého kola volby postupují 2 kandidáti, kteří obdrželi v prvním kole nejvíce odevzdaných platných hlasů oprávněných voličů.
2. Pokud se na **prvním místě** umístilo více kandidátů se stejným počtem odevzdaných platných hlasů, postupují do druhého kola všichni **tito kandidáti pouze z prvního místa**.
3. Pokud dojde ke shodě v počtu odevzdaných platných hlasů u kandidátů, kteří se umístili na druhém místě, postupují do druhého kola volby prezidenta kandidát z **prvního místa a všichni kandidáti z druhého místa**.

Ztráta volitelnosti v druhém kole

- Pokud kandidát, který postoupil do druhého kola volby prezidenta:
 1. přestane být volitelný za prezidenta republiky před druhým kolem volby prezidenta anebo
 2. se práva kandidovat vzdá,
- postupuje do druhého kola volby prezidenta kandidát, který v prvním kole volby prezidenta získal další nejvyšší počet platných hlasů oprávněných voličů.

Postavení prezidenta republiky

Indemnita Prezidenta republiky

- Prezidenta republiky nelze po dobu výkonu jeho funkce:
 - zadržet,
 - trestně stíhat ani
 - stíhat pro přestupek nebo jiný správní delikt.

Žaloba proti Prezidentu republiky

Senát může se
souhlasem Poslanecké
sněmovny podat ústavní
žalobu proti prezidentu
republiky k Ústavnímu
soudu, a to pro:

- velezradu nebo
- pro hrubé porušení
Ústavy nebo jiné
součásti ústavního
pořádku

Velezrada

Velezradou se rozumí jednání prezidenta republiky směřující proti svrchovanosti a celistvosti republiky, jakož i proti jejímu demokratickému řádu.

Rozhodnutí Ústavního soudu

Ústavní soud může na základě ústavní žaloby Senátu rozhodnout o tom, že prezident republiky ztrácí prezidentský úřad a způsobilost jej znovu nabýt.“

Vlastizrada

Vlastizrada – trestný čin

Občan České republiky, který ve spojení s cizí mocí nebo s cizím činitelem spáchá trestný čin rozvracení republiky, teroristického útoku, teroru nebo sabotáže, bude potrestán odnětím svobody na patnáct až dvacet let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku, nebo výjimečným trestem.

Podmínky podání návrhu

- K přijetí návrhu ústavní žaloby Senátem je třeba souhlasu třípětinové většiny přítomných senátorů.
- K přijetí souhlasu Poslanecké sněmovny s podáním ústavní žaloby je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců; nevysloví-li
- Poslanecká sněmovna souhlas do tří měsíců ode dne, kdy o něj Senát požádal, platí, že souhlas nebyl dán.“.

Podmínky rozhodnutí Ústavního soudu

- Jestliže bylo Ústavnímu soudu, dříve než se odebral k závěrečné poradě, doručeno usnesení Senátu, kterým ústavní žalobu odvolává, Ústavní soud řízení zastaví.
- Ústavní soud řízení zastaví také tehdy, jestliže prezident republiky po jeho zahájení zemřel. Požádá-li o pokračování řízení manžel nebo příbuzný v řadě přímé do jednoho měsíce od úmrtí, v řízení se pokračuje.
- Okolnost, že se prezident republiky po zahájení řízení vzdal svého úřadu, není důvodem k zastavení řízení.

Rozhodnutí Ústavního soudu

- Po ukončení ústního jednání Ústavní soud buď ústavní žalobě vyhoví a rozhodne, že se prezident republiky dopustil velezrady, anebo ho ústavní žaloby zproští.
- Jakmile byl nález, kterým bylo ústavní žalobě vyhověno, vyhlášen, ztrácí prezident republiky prezidentský úřad a způsobilost jej znovu nabýt. Nárok na prezidentský plat a další požitky po skončení výkonu funkce podle zvláštního zákona mu nenáleží.
- .

Obnova řízení

Ten, kdo se podle nálezu Ústavního soudu dopustil velezrady, může požádat Ústavního soud, aby řízení o ústavní žalobě bylo obnoveno za podmínek, které stanoví zákon.

Byla-li taková osoba v obnoveném řízení ústavní žaloby zproštěna, nenabývá ztraceného prezidentského úřadu.

Náhradní výkon funkcí PR

- 1. Uvolní-li se úřad prezidenta republiky a nový prezident republiky ještě není zvolen nebo
- 2. nesložil slib, rovněž
- 3. nemůže-li prezident republiky svůj úřad ze závažných důvodů vykonávat a
- usnese-li se na tom Poslanecká sněmovna a Senát, přísluší výkon funkcí rozděleně předsedovi Poslanecké sněmovny, předsedovi Senátu a předsedovi vlády

Pravomoci prezidenta republiky

Postavení prezidenta republiky

- Prezident republiky je hlavou státu.
- Prezident republiky není z výkonu své funkce odpovědný.

Základní pravomoci prezidenta republiky

- a) jmenuje předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi,
- b) svolává zasedání Poslanecké sněmovny,
- c) rozpouští Poslaneckou sněmovnu,
- d) pověřuje vládu, jejíž demisi přijal nebo kterou odvolal, vykonáváním jejích funkcí prozatímně až do jmenování nové vlády,
- e) jmenuje soudce Ústavního soudu, jeho předsedu a místopředsedy,
- f) jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu,
- g) odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem a zhlazuje odsouzení
- h) má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního,
- i) podepisuje zákony,
- j) jmenuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu,
- k) jmenuje členy Bankovní rady České národní banky ,
- l) vyhlašuje referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii a jeho výsledek.

Další pravomoci Prezidenta republiky

- a) zastupuje stát navenek,
- b) sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy; sjednávání mezinárodních smluv může přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy,
- c) je vrchním velitelem ozbrojených sil,
- d) přijímá vedoucí zastupitelských misí,
- e) pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí,
- f) vyhlašuje volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu,
- g) jmenuje a povyšuje generály,
- h) propůjčuje a uděluje státní vyznamenání, nezmocní-li k tomu jiný orgán,
- i) jmenuje soudce,
 - má právo udělovat amnestii.
 - nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo,

Prezidentské smlouvy

•Prezidentskou smlouvou je smlouva, k jejíž ratifikaci prezidentem republiky je třeba souhlasu obou komor Parlamentu nebo souhlasu daného v referendu:

1. upravujících práva a povinnosti osob,
2. spojeneckých, mírových a jiných politických,
3. z nichž vzniká členství České republiky v mezinárodní organizaci,
4. hospodářských, jež jsou všeobecné povahy,
5. o dalších věcech, jejichž úprava je vyhrazena zákonu,

Odkaz na zákon

- Prezidentovi republiky přísluší vykonávat i pravomoci, které nejsou výslovně v ústavním zákoně uvedeny, stanoví-li tak zákon.
- (například: Profesorem pro určitý obor jmenuje prezident republiky toho, kdo byl na jmenování profesorem navržen vědeckou nebo uměleckou radou vysoké školy, § 73 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách)

Právo účastnit se jednání

Prezident republiky má právo účastnit se schůzí obou komor Parlamentu, jejich výborů a komisí. Udělí se mu slovo, kdykoliv o to požádá.

Prezident republiky má právo účastnit se schůzí vlády, vyžádat si od vlády a jejích členů zprávy a projednávat s vládou nebo s jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.

Omezení základních pravomocí

- a) souhlas Senátu s jmenováním soudce Ústavního soudu,
- b) návrh Poslanecké sněmovny na Prezidenta a Viceprezidenta NKÚ

Vláda

- Vláda je vrcholným orgánem výkonné moci.
- Vláda se skládá z předsedy vlády, místopředsedů vlády a ministrů.
- Předsedu vlády jmenuje **prezident republiky** a na **návrh předsedy vlády** jmenuje ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů
- Prezident republiky odvolá člena vlády, jestliže to navrhne předseda vlády.
- Prezident republiky odvolá vládu, která nepodala demisi, ačkoliv ji byla povinna podat

Rozhodování vlády

- Vláda rozhoduje ve sboru.
- K přijetí usnesení vlády je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech jejích členů.
- Předseda vlády organizuje činnost vlády, řídí její schůze, vystupuje jejím jménem a vykonává další činnosti, které jsou mu svěřeny Ústavou nebo jinými zákony.

Odpovědnost vlády

- Vláda předstoupí do třiceti dnů po svém jmenování před Poslaneckou sněmovnu a požádá ji o vyslovení důvěry
- Vláda může požádat o vyslovení důvěry kdykoliv
- Vyslovit **nedůvěru** vládě může Poslanecká sněmovna (50 podpisů), většinou nejméně 101 poslance

Demise

- Předseda vlády podává demisi do rukou prezidenta republiky.
- Ostatní členové vlády podávají demisi do rukou prezidenta republiky prostřednictvím předsedy vlády
- Demise předsedy vlády – vede k demisi celé vlády

Dopady podání demise předsedy vlády

- Dne 30.11.1997 předal Václav Klaus prezidentu republiky Václavu Havlovi svou demisi. Na svou demisi obdržel odpověď prezidenta republiky, že přijímá demisi celé vlády.
- Dne 17. 6. 2013 předal Petr Nečas prezidentu republiky Miloši Zemanovi svou demisi. Na svou demisi obdržel odpověď prezidenta republiky, že přijímá demisi celé vlády.
- Vláda následně nepřijala žádné usnesení o podání své demise.

Inkompabilita

- Člen vlády nesmí vykonávat činnosti, jejichž povaha **odporuje výkonu jeho funkce**. Podrobnosti stanoví zákon. (zákon o střetu zájmů č. 156/2006 Sb.)
- Člen vlády nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu, v jehož čele není člen vlády je **veřejný funkcionář**.

Zřízení ministerstev

- Ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem.
- Právní poměry státních zaměstnanců v ministerstvech a jiných správních úřadech upravuje zákon.
- Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.

Ministerstva

- Ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem.
- Právní poměry státních zaměstnanců v ministerstvech a jiných správních úřadech upravuje zákon.
- V ČR 14 ministerstev a 17 dalších ústředních orgánů státní správy (z. č. 2/1969 Sb.. Kompetenční zákon)

Ministerstva

V České republice působí:

1. 14 ústředních orgánů státní správy (ministerstev), v jejichž čele je člen vlády, dále
2. 16 dalších ústředních orgánů státní správy, v jejichž čele není (nemusí být) ministr
3. Činnost ministerstev řídí, **kontroluje a sjednocuje** vláda České republiky
4. Ministerstva se ve veškeré své činnosti řídí ústavními a ostatními zákony a usneseními vlády.

Další orgány státní moci

- **Státní zastupitelství** zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení; vykonává i další úkoly, stanoví-li tak zákon.
- **Česká národní banka** je ústřední bankou státu. Hlavním cílem její činnosti je péče o cenovou stabilitu; do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona.
- **Nejvyšší kontrolní úřad** je nezávislý orgán. Vykonává kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu.
- Prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu jmenuje prezident republiky na návrh Poslanecké sněmovny.

Konflikt výkonu funkcí

- Člen vlády nesmí vykonávat činnosti, jejichž povaha odporuje výkonu jeho funkce. Podrobnosti stanoví zákon.

Zákon o střetu zájmů upravuje (159/2006 Sb.)

1. povinnost veřejných funkcionářů vykonávat svoji funkci tak, aby nedocházelo ke střetu mezi jejich osobními zájmy a zájmy, které jsou povinni z titulu své funkce prosazovat nebo hájit,
2. povinnost veřejných funkcionářů oznamovat skutečnosti, které umožňují veřejnou kontrolu jejich činností konaných vedle výkonu funkce veřejného funkcionáře, veřejnou kontrolu majetku nabytého za dobu výkonu funkce a dalších příjmů, darů nebo jiného prospěchu, získaných za dobu výkonu funkce, popřípadě závazků, které veřejný funkcionář má
3. omezení některých činností veřejných funkcionářů a neslučitelnost výkonu funkce veřejného funkcionáře s jinými funkcemi
4. odpovědnost veřejných funkcionářů za porušení povinností stanovených tímto zákonem, včetně správních trestů, které lze veřejnému funkcionáři za porušení těchto povinností uložit

Veřejný funkcionář

- Veřejný funkcionář je mimo jiné:
 - člen vlády nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu, v jehož čele není člen vlády,
 - náměstek člena vlády nebo náměstek ministra vnitra pro státní službu,
 - prezident, viceprezident a člen Nejvyššího kontrolního úřadu,
 - veřejný ochránce práv a jeho zástupce,
 - ředitel bezpečnostního sboru a vedoucí příslušník bezpečnostního s výjimkou příslušníků zpravodajských služeb,
 - Soudce
 - Státní zástupce....

Střet zájmů

- Veřejný funkcionář je povinen zdržet se každého jednání, při kterém mohou jeho osobní zájmy ovlivnit výkon jeho funkce.
- Osobním zájmem se pro účely tohoto zákona rozumí takový zájem, který přináší veřejnému funkcionáři, osobě blízké veřejného funkcionáře, právnické osobě ovládané veřejným funkcionářem nebo osobou blízkou veřejného funkcionáře zvýšení majetku, majetkového nebo jiného prospěchu, zamezení vzniku případného snížení majetkového nebo jiného prospěchu nebo jinou výhodu

Obecná povinnost

- Dojde-li ke střetu řádného výkonu funkce ve veřejném zájmu se zájmem osobním, nesmí veřejný funkcionář upřednostňovat svůj osobní zájem před zájmy, které je jako veřejný funkcionář povinen prosazovat a háji

Povinnost veřejného funkcionáře

- Veřejný funkcionář **nesmí ohrožit veřejný zájem** tím, že:
 1. využije svého **postavení, pravomoci** nebo **informací** získaných při výkonu své funkce k získání majetkového nebo jiného **prospěchu** nebo výhody pro **sebe** nebo **jinou osobu**
 2. se bude **odvolávat na svou funkci** v záležitostech, které souvisejí s jeho osobními zájmy, zejména s jeho povoláním, zaměstnáním nebo podnikáním, nebo
 3. dá **za úplatu** nebo **jinou výhodu** ke **komerčním reklamním účelům** svolení k uvedení svého jména, popřípadě jmen a příjmení nebo svolení ke svému vyobrazení ve spojení s vykonávanou funkcí

Zákazy pro veřejného funkcionáře

Veřejný funkcionář, až na výjimky (poslanec, senátor) nesmí:

1. **podnikat** nebo provozovat jinou samostatnou výdělečnou činnost,
 2. být členem **statutárního** orgánu, členem **řídícího**, **dozorčího** nebo **kontrolního** orgánu právnické osoby, která **podniká**,
 3. být v **pracovněprávním** nebo obdobném vztahu nebo ve služebním poměru, nejde-li o vztah nebo poměr, v němž **působí jako veřejný funkcionář**
- Omezení podle se nevztahuje na **správu vlastního majetku** a na činnost **vědeckou, pedagogickou, publicistickou, literární, uměleckou nebo sportovní**, nejde-li o vlastní podnikání v těchto oborech

Omezení v mediálním trhu

Veřejný funkcionář nesmí být **provozovatelem** rozhlasového nebo televizního vysílání nebo **vydavatelem** periodického tisku ani společníkem, členem nebo ovládající osobou právnické osoby, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku

Omezení ve veřejných zakázkách

Obchodní společnost, ve které člen vlády nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu, v jehož čele není člen vlády, nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl představující alespoň 25 % účasti společníka v obchodní společnosti, se nesmí účastnit zadávacích řízení podle zákona upravujícího zadávání veřejných zakázek jako účastník nebo poddodavatel, prostřednictvím kterého dodavatel prokazuje kvalifikaci.

Zadavatel je povinen takovou obchodní společnost **vyloučit** ze zadávacího řízení.

Zadavatel nesmí takové obchodní společnosti zadat veřejnou zakázku **malého rozsahu**, takové jednání je neplatné.

Zákaz dotací

Je zakázáno **poskytnout dotaci** podle právního předpisu upravujícího rozpočtová pravidla nebo investiční pobídku podle právního předpisu upravujícího investiční pobídky obchodní společnosti, ve které **člen vlády nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu, v jehož čele není člen vlády** nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl představující alespoň 25 % účasti společníka v obchodní společnosti

Čestné prohlášení

Veřejný funkcionář podává formou čestného prohlášení oznámení o:

- a) osobním zájmu,
- b) jiných vykonávaných činnostech,
- c) majetku, který vlastní ke dni předcházejícímu dni zahájení výkonu funkce, a majetku nabytém v průběhu výkonu funkce,
- d) příjmech, darech a závazcích

• Prohlášení se činí do **registru oznámení**, který vede ministerstvo spravedlnosti.

Registr oznámení

Prohlášení se činí do **registru oznámení**, který vede ministerstvo spravedlnosti.

Oznámení se podávají ke dni zahájení výkonu funkce veřejného funkcionáře

Dále pak nejpozději **30. června** následujícího kalendářního roku po celou dobu výkonu funkce.

Nahlížení do registru oznámení

Každý má právo bezplatně nahlížet prostřednictvím veřejné datové sítě v rozsahu stanoveném zákonem do registru oznámení.

Žádost musí obsahovat v případě **fyzické osoby** jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození, trvalý pobyt a adresu pro doručování žadatele a v **případě právnické osoby** obchodní firmu nebo název, identifikační číslo osoby a sídlo, a údaje o fyzické osobě, která jedná v zastoupení právnické osoby, a její oprávnění jednat v zastoupení právnické osoby.

Žádost musí dále obsahovat **jméno, popřípadě jména a příjmení veřejného funkcionáře**, nebo **funkci** veřejného funkcionáře a právnickou osobu nebo její orgán nebo organizační složku, ve které veřejný funkcionář působí.

Podzákonná normotvorba

K provedení zákona a v jeho mezích je vláda oprávněna vydávat nařízení.

Nařízení podepisuje předseda vlády a příslušný člen vlády.

Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.

Přenesená pravomoc

1. sjednávání a schvalování mezinárodních smluv dvoustranných a mezinárodních smluv mnohostranných, které nevyžadují souhlas Parlamentu, přístup k nim a jejich přijetí, na vládu,
2. sjednávání a schvalování mezinárodních smluv dvoustranných a mezinárodních smluv mnohostranných, které svým významem nepřesahují rámec působnosti ústředních orgánů státní správy, přístup k nim a jejich přijetí, na člena vlády, pověřeného řízením příslušného ministerstva nebo jiného ústředního orgánu státní správy

Rozhodnutí prezidenta republiky 144/1993 Sb.

Státní zastupitelství

Státní zastupitelství zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení; vykonává i další úkoly, stanoví-li tak zákon.

Struktura státního zastupitelství koresponduje soustavě obecných soudů.

Další orgány státní moci

- **Česká národní banka** je ústřední bankou státu. Hlavním cílem její činnosti je péče o cenovou stabilitu; do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona.
- **Nejvyšší kontrolní úřad** je nezávislý orgán. Vykonává kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu.
- Prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu jmenuje prezident republiky na návrh Poslanecké sněmovny.

Soudní moc

- Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy.
- Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.

Základní principy výkonu soudní moci

- Nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci. Příslušnost soudu i soudce stanoví zákon.
- Každý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům.
- Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem

Další zásady výkonu soudní moci

Každý má právo odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké.

Každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení.

Všichni účastníci jsou si v řízení rovni.

Kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka

Zásady výkonu soudní moci

- Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy.
- Každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena. (presumce neviny)
- Obviněný má právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby a aby se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. (právo na obhajobu)
- Obviněný má právo odepřít výpověď; tohoto práva nesmí být žádným způsobem zbaven.
- Nikdo nemůže být trestně stíhán za čin, pro který již byl pravomocně odsouzen nebo zproštěn obžaloby. (ne bis idem)
- Trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější. (zákaz retroaktivity)

Přezkum správních rozhodnutí

Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak. Z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkouvání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.

Odpovědnost veřejné moci

- Každý má právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem.
- Stát odpovídá za škodu způsobenou při výkonu státní moci.
- Územní samosprávné celky odpovídají za podmínek stanovených tímto zákonem za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci svěřené jim zákonem v rámci samostatné působnosti.
- Stát a územní celky v samostatné působnosti hradí za podmínek stanovených zákonem též vzniklou nemajetkovou újmu.

Tresnost jednání

Jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.

Nezávislost soudců

Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí. Jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat.

Soudce nelze proti jeho vůli odvolat nebo přeložit k jinému soudu; výjimky vyplývající zejména z kárné odpovědnosti stanoví zákon.

Funkce soudce není slučitelná s funkcí prezidenta republiky, člena Parlamentu ani s jakoukoli funkcí ve veřejné správě; zákon stanoví, se kterými dalšími činnostmi je výkon soudcovské funkce neslučitelný.

Imunita soudce

Pro činy spáchané při výkonu funkce soudce nebo v souvislosti s výkonem této funkce lze soudce trestně stíhat nebo vzít do vazby jen se souhlasem prezidenta republiky

Povinnost soudce

Soudce je povinen vykonávat svědomitě svou funkci a při výkonu funkce a v občanském životě se zdržet všeho, co by mohlo narušit důstojnost soudcovské funkce nebo ohrozit důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudů.

Předpoklad výkonu funkce soudce

Soudce je jmenován bez časového omezení.

Ujímá se funkce složením slibu.

Musí:

1. být bezúhonný
2. vysokoškolské právnické vzdělání
3. absolvovat justiční praxi a složit justiční zkoušku,
4. věk minimálně 30 let
5. souhlas s ustavením za soudce a přidělením určitému soudu.

Složení soudů při rozhodování

Zákon stanoví případy, kdy soudci rozhodují v senátu a jaké je jeho složení. V ostatních případech rozhodují jako samosoudci.

Zákon může stanovit, ve kterých věcech a jakým způsobem se na rozhodování soudů podílejí vedle soudců i další občané – přísedící. Je volí zastupitelstva měst a obcí – bezúhonní občané starší 30 let.

Soustava soudů

Soustavu obecných soudů tvoří:

1. Nejvyšší soud,
2. Nejvyšší správní soud,
3. vrchní,
4. krajské a
5. okresní soudy. Zákon může stanovit jejich jiné označení.

Působnost a organizaci soudů stanoví zákon.

Nejvyšší soud

Nejvyšší soud je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů s výjimkou záležitostí, o nichž rozhoduje Ústavní soud nebo Nejvyšší správní soud

Obecné soudnictví (neexistují specializované soudy – např. Vojenské, správní, pracovní)

Vázanost zákonem

Soudce je při rozhodování vázán zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu; je oprávněn posoudit soulad jiného právního předpisu se zákonem nebo s takovou mezinárodní smlouvou.

Dojde-li soud k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem, předloží věc Ústavnímu soudu.

Ústavní soud

Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti.

Ústavní soud se skládá z 15 soudců, kteří jsou jmenováni na dobu deseti let.

Soudce Ústavního soudu jmenuje prezident republiky se souhlasem Senátu.

Soudcem Ústavního soudu může být jmenován bezúhonný občan, který je volitelný do Senátu, má vysokoškolské právnické vzdělání a byl nejméně deset let činný v právnickém povolání.

Vznik funkce ústavního soudce

Složením slibu do rukou prezidenta republiky se soudce Ústavního soudu ujímá své funkce.

Slib soudce Ústavního soudu zní: „Slibuji na svou čest a svědomí, že budu chránit neporušitelnost přirozených práv člověka a práv občana, řídit se ústavními zákony a rozhodovat podle svého nejlepšího přesvědčení nezávisle a nestranně.“.

Odmítne-li soudce složit slib nebo složí-li slib s výhradou, hledí se na něho, jako by nebyl jmenován.

Imunita ústavního soudce

Soudce Ústavního soudu nelze trestně stíhat bez souhlasu Senátu. Odepře-li Senát souhlas, je trestní stíhání navždy vyloučeno.

Soudce Ústavního soudu lze zadržet jen, byl-li dopaden při spáchání trestného činu, anebo bezprostředně poté. Příslušný orgán je povinen zadržení ihned oznámit předsedovi Senátu. Nedá-li předseda Senátu do 24 hodin od zadržení souhlas k odevzdání zadrženého soudu, je příslušný orgán povinen ho propustit. Na své první následující schůzi Senát rozhodne o přípustnosti trestního stíhání s konečnou platností.

Soudce Ústavního soudu má právo odepřít svědectví o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem své funkce, a to i poté, kdy přestal být soudcem Ústavního soudu.

Věcná působnost I

- a) o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem,
- b) o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem,
- c) o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu,
- d) o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod,
- e) o opravném prostředku proti rozhodnutí ve věci ověření volby poslance nebo senátora,
- f) v pochybnostech o ztrátě volitelnosti a o neslučitelnosti výkonu funkcí poslance nebo senátora

Věcná působnost II

- g) o ústavní žalobě Senátu proti prezidentu republiky (velezrada)
- h) o tom, zda rozhodnutí o rozpuštění politické strany nebo jiné rozhodnutí týkající se činnosti politické strany je ve shodě s ústavními nebo jinými zákony,
- ch) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu ,
- i) o opravném prostředku proti rozhodnutí prezidenta republiky, že referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii nevyhlásí,
- j) o tom, zda postup při provádění referenda o přistoupení České republiky k Evropské unii je v souladu s ústavním zákonem o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii a se zákonem vydaným k jeho provedení.

Omezení práva podat návrh k US

Zákon stanoví, kdo a za jakých podmínek je oprávněn podat návrh na zahájení řízení a další pravidla o řízení před Ústavním soudem.

Soudci Ústavního soudu jsou při svém rozhodování vázáni pouze ústavním pořádkem a zákonem

Návrh na zrušení zákona

1. prezident republiky
2. skupina nejméně 41 poslanců nebo nejméně 17 senátorů
3. senát US
4. za určitých podmínek vláda

Návrh na zrušení jiného právního předpisu

1. vláda
2. skupina nejméně 25 poslanců ne nejméně 10 senátorů
3. senát US

Vykonatelnost rozhodnutí US

Rozhodnutí Ústavního soudu je vykonatelné, jakmile bylo vyhlášeno způsobem stanoveným zákonem, pokud Ústavní soud o jeho vykonatelnosti nerozhodl jinak.

Vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby.

Rozhodnutí Ústavního soudu, kterým byl vysloven nesoulad mezinárodní smlouvy s ústavním pořádkem, brání ratifikaci smlouvy do doby, než bude nesoulad odstraněn.

Orgány Ústavního soudu

Předseda

Místopředsedové

Plénium (rušení právních předpisů, ústavní žaloba proti PR, soulad mezinárodní smlouvy s ústavním pořádkem, rozpuštění politické strany...)

Senáty

Soudce zpravodaj

Kárný senát

Nejvyšší kontrolní úřad

Ústavní vymezení NKÚ

1. Nejvyšší kontrolní úřad je nezávislý orgán. Vykonává kontrolu hospodaření se **státním majetkem a plnění státního rozpočtu**.
2. **Prezidenta a viceprezidenta** Nejvyššího kontrolního úřadu jmenuje **prezident republiky** na návrh Poslanecké sněmovny.
3. Postavení, působnost, organizační strukturu a další podrobnosti stanoví zákon č. 166/1993 Sb., o NKÚ

Působnost NKÚ

Úřad vykonává kontrolu:

- 1) hospodaření se **státním majetkem** a finančními prostředky vybíranými na základě zákona ve prospěch právnických osob s **výjimkou** prostředků vybíraných obcemi nebo kraji v jejich **samostatné působnosti**,
- 2) státního **závěrečného účtu**,
- 3) hospodaření s prostředky, poskytnutými České republice **ze zahraničí**, a s prostředky, za něž převzal **stát záruky**,
- 4) **vydávání a umořování** státních cenných papírů,
- 5) zadávání **státních zakázek**.

Kontrolované subjekty

NKÚ vykonává kontrolu u :

1. **organizačních složek státu,**
2. **právnických a fyzických osob,**
3. **hospodaření ČNB** v oblasti výdajů na pořízení majetku a výdajů na provoz ČNB.

Kontrolní činnost

Při kontrole NKÚ prověřuje:

1. zda kontrolované činnosti jsou v souladu s **právními předpisy**,
2. přezkoumává jejich **věcnou a formální** správnost a
3. posuzuje, zda jsou **účelné, hospodárné a efektivní**.

• Zjišťované skutečnosti podléhají kontrole NKÚ bez ohledu na druh a stupeň utajení.

Zpráva Poslanecké sněmovně a Senátu

NKÚ zpracovává a předkládá Poslanecké sněmovně stanovisko ke zprávě o **vývoji ekonomiky a plnění státního rozpočtu** a k návrhu **státního závěrečného účtu**, včetně seznamu kontrolních závěrů, které byly podkladem pro toto stanovisko.

NKÚ na vyžádání Poslanecké sněmovny nebo Senátu a jejich orgánů zpracuje v dohodnutém termínu **stanovisko k návrhům právních předpisů**, týkajících se rozpočtového hospodaření, účetnictví, státní statistiky a výkonu kontrolní, dozorové a inspekční činnosti.

NKÚ **na vyžádání** Poslanecké sněmovny nebo Senátu a jejich orgánů zpracuje v dohodnutém termínu **stanovisko k návrhům právních předpisů**, týkajících se rozpočtového hospodaření, účetnictví, státní statistiky a výkonu kontrolní, dozorové a inspekční činnosti.

Orgány NKÚ

Orgány NKÚ jsou:

1. prezident,
2. viceprezident,
3. Kolegium,
4. senáty a
5. Kárná komora.

Prezident NKÚ

Prezident NKÚ řídí NKÚ a jedná jeho jménem navenek, předsedá Kolegiu NKÚ a Kárné komoře NKÚ.

Viceprezident NKÚ zastupuje prezidenta NKÚ

Členové NKÚ

Poslanecká sněmovna **volí 15 členů NKÚ** na návrh **prezidenta NKÚ**

Člen Úřadu vykonává kontrolu, řídí kontrolní činnost a vypracovává kontrolní závěry podle plánu kontrolní činnosti, účastní se činnosti senátů Úřadu a Kolegia Úřadu.

Člen Úřadu, který vypracovává kontrolní závěr, rozhoduje o námitce podjatosti, pokud ji vznesla kontrolovaná osoba proti kontrolorovi.

Prezident NKÚ, viceprezident NKÚ a členové NKÚ tvoří kolegium NKÚ, celkem kolegium tvoří 17 členů.

Stanovisko kontrolované osoby

Kontrolovaná osoba, případně zodpovědné ministerstvo, zpracuje jako podklad pro jednání vlády stanovisko ke kontrolnímu závěru, v němž navrhne opatření k nápravě nedostatků zjištěných kontrolní akcí NKÚ.

Publikace

Všechny schválené kontrolní závěry:

1. zveřejňuje prezident NKÚ ve Věstníku NKÚ a
2. zasílá je Poslanecké sněmovně, Senátu a vládě.

Senáty NKÚ

Senáty NKÚ jsou kolektivní orgány složené ze tří a více členů NKÚ.

Rozhodují hlasováním za účasti všech svých členů; rozhodnutí je přijato, vyjádří-li s ním souhlas nadpoloviční počet členů senátu NKÚ.

Jednání senátů NKÚ se řídí jednacím řádem, který zejména obsahuje formu rozhodování, způsob hlasování a způsob zveřejnění opačného názoru.

Výsledek kontrolní činnosti

Výsledkem kontrolní činnosti NKÚ jsou **kontrolní závěry**.

Kontrolním závěrem se rozumí písemná zpráva obsahující shrnutí a vyhodnocení skutečností zjištěných při kontrole podle zákona

Kontrolní protokol

O kontrole se pořizuje kontrolní protokol, který obsahuje zejména popis zjištěných skutečností s uvedením nedostatků a označení ustanovení právních předpisů, které byly porušeny.

Povinností kontrolujících je seznámit kontrolované osoby s obsahem kontrolního protokolu a předat jim jeho stejnopis.

Proti kontrolnímu protokolu může kontrolovaná osoba podat námitky vedoucímu skupiny kontrolujících, a to ve lhůtě pěti pracovních dnů ode dne seznámení s kontrolním protokolem, nestanoví-li kontrolující lhůtu delší. Námitky je nutno podat písemně a musí být zdůvodněny.

Kontrolní závěr

Kontrolní závěr vypracovává člen NKÚ, který danou kontrolu řídí. Obvykle s ním spolupracují dva kontroloři. Zpracování kontrolního závěru trvá v průměru 12 týdnů.

Návrh kontrolního závěru

Na základě zjištění z kontroly vypracuje člen NKÚ, který danou kontrolu řídí, ve spolupráci s gestorem kontroly návrh kontrolního závěru.

Kontrolní závěr shrnuje, vyhodnocuje a zobecňuje poznatky, které kontroloři během kontroly shromáždili.

Návrh kontrolního závěru prochází připomínkovým řízením, v jehož rámci se k němu vyjadřují jednotlivé odbory kontrolní sekce i ostatní členové Kolegia a právní odbor NKÚ. Jejich připomínky musí vypořádat člen řídící danou kontrolu.

Kontrolní závěr

Návrh kontrolního závěru, který prošel připomínkovým řízením, projedná Kolegium NKÚ, které rozhoduje o jeho schválení.

Ke schválení kontrolního závěru je nezbytné získat **nadpoloviční většinu hlasů** ze sedmnáctičlenného Kolegia NKÚ, tvořeného patnácti členy NKÚ, prezidentem a viceprezidentem NKÚ.

Kontrolní závěr je na rozdíl od kontrolních protokolů **veřejný**. Neexistuje vůči němu opravný prostředek.

NKÚ je orgánem **nalézacím, neukládá** tedy kontrolovaným osobám za zjištěné nedostatky žádné **sankce**.

Zákon o veřejném ochránci práv

Zákon (č.349/1999Sb.) rozlišuje:

Veřejného ochránce práv

Ochránce práv dětí

Pravomoc veřejného ochránce práv

- a) plní úkoly v oblasti ochrany a prosazování základních práv a svobod
- b) působí k ochraně před jednáním orgánů veřejné moci, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinností,
- c) působí k ochraně osob omezených na svobodě orgánem veřejné moci nebo v důsledku závislosti na poskytované péči před mučením, krutým, nelidským nebo ponižujícím zacházením nebo trestáním a jiným špatným zacházením,
- d) sleduje zajištění cizinců a výkon správního vyhoštění, předání nebo průvozu zajištěných cizinců a trestu vyhoštění cizinců, kteří byli vzati do vyhošťovací vazby nebo kteří vykonávají trest odnětí svobody, na který má navázat trest vyhoštění,
- e) vykonává působnost ve věcech práva na rovné zacházení a ochranu před diskriminací,
- f) vykonává působnost ve věcech práva na volný pohyb občanů Evropské unie a občanů států,
- g) plní úkoly v oblasti ochrany práv osob se zdravotním postižením vyplývajících z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením a dalších mezinárodních smluv, které jsou součástí právního řádu České republiky.

Ochránce práv dětí

- a)** plní úkoly v oblasti ochrany práv dítěte vyplývajících z Úmluvy o právech dítěte a dalších mezinárodních smluv, které jsou součástí právního řádu České republiky, a
- b)** působí k ochraně před jednáním orgánů veřejné moci uvedených v tomto zákoně, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinností v případech, kdy může být na svých právech dotčeno dítě.

Rozsah oprávnění veřejného ochránce práv

Působnost veřejného ochránce práv podle § 1a odst. 1 písm. c) se vztahuje na zařízení, kterými se pro účely tohoto zákona rozumí

- a)** zařízení, v nichž se vykonává vazba, trest odnětí svobody, ochranná nebo ústavní výchova, ochranné léčení anebo zabezpečovací detence,
- b)** další místa, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě veřejnou mocí, zejména policejní cely, zařízení pro zajištění cizinců a azylová zařízení, nebo
- c)** místa, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě v důsledku závislosti na poskytované péči, zejmé

Samospráva

Samostanost, samosprávnost a nezávislost územní samosprávy na moci výkonné je garantována Ústavou.

Česká republika se člení na:

obce, které jsou základními územními samosprávnými celky (celkem 6.244), a

kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky (celkem 14).

Obsah samosprávy

1. ekonomická – např. vlastní rozpočet, hospodaření s vlastním majetkem, zakládání právnických osob,
2. sociální – např. zakládání škol, zdravotnických zařízení, pečovatelských a kulturních zařízení,
3. politická – např. slučování a rozdělování na základě místního referenda,
4. normotvorná - vydávání obecně závazných vyhlášek
5. správní – organizace života,

Právo na samosprávu

Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu.

Obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku.

Vytvořit nebo zrušit vyšší územní samosprávný celek lze jen ústavním zákonem.

Záruka smosprávy

Obec i kraj je samostatně spravována zastupitelstvem.

Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.

V právních vztazích vystupují svým jménem a nese odpovědnost z toho vyplývající

Stát může zasahovat do činnosti územních samosprávných celků, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem

Složení zastupitelstva

Zastupitelstvo je vrcholným orgánem samosprávy.

Členové zastupitelstev jsou voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva podle zásad poměrného zastoupení

Funkční období zastupitelstva je čtyřleté.

Právo volit do obecního zastupitelstva

Právo volit do zastupitelstva obce má občan obce za předpokladu, že jde o státního občana České republiky, který alespoň v den voleb dosáhl věku nejméně 18 let a je v den voleb v této obci, přihlášen k trvalému pobytu, a dále státní občan jiného státu, který v den voleb dosáhl věku nejméně 18 let, je v den voleb v této obci přihlášen k trvalému pobytu a jemuž právo volit přiznává mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána

Právo být volen do obecního zastupitelstva

Právo být volen má
každý, kdo má právo
volit.

Právo volit do zastupitelstva kraje

Právo volit do
zastupitelstva kraje
má státní občan
České republiky, který
alespoň ve druhý den
voleb dosáhl věku
nejméně 18 let a je
přihlášen k trvalému
pobytu v obci, která
náleží do územního
obvodu kraje.

Právo být volen do zastupitelstva kraje

Členem zastupitelstva
kraje může být zvolen
každý volič.

Působnost zastupitelstva

Působnost zastupitelstev může být stanovena jen zákonem.

Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech samosprávy, pokud nejsou zákonem svěřeny zastupitelstvu kraje.

Zastupitelstva mohou v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky

Orgány samosprávy

1. zastupiteľstvo
2. primátor, starosta, hejtman – je volen zastupiteľstvom
3. obecní (městská) krajská rada – výkonný orgán v samostatné působnosti – je volena zastupiteľstvom
3. obecní (městský) úřad, magistrát, krajský úřad

Bezpečnost země

Zajištění:

- 1.svrchovanosti,
2. územní celistvosti České republiky,
3. ochrana jejích demokratických základů,
- 4.ochrana životů, zdraví
5. majetkových hodnot

je základní povinností státu

Ohrožení bezpečnosti nebo plnění spojeneckých závazků

Může být vyhlášen podle intenzity, územního rozsahu a charakteru situace:

- nouzový stav,
- stav ohrožení státu nebo
- válečný stav.

Nouzový stav a stav ohrožení státu se vyhláší pro omezené nebo pro celé území státu, válečný stav se vyhláší pro celé území státu.

Nouzový stav

Vláda může vyhlásit nouzový stav v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost.

Nouzový stav nemůže být vyhlášen z důvodu stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů.

Je-li nebezpečí z prodlení, může vyhlásit nouzový stav předseda vlády. Jeho rozhodnutí vláda do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší.

Vláda o vyhlášení nouzového stavu neprodleně informuje Poslaneckou sněmovnu, která může vyhlášení zrušit.

Rozsah nouzového stavu

Nouzový stav se může vyhlásit jen s uvedením důvodů na určitou dobu a pro určité území. Současně s vyhlášením nouzového stavu musí vláda vymezit, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají.

Nouzový stav se může vyhlásit nejdéle na dobu 30 dnů. Uvedená doba se může prodloužit jen po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny.

Nouzový stav končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud vláda nebo Poslanecká sněmovna nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby.

Ohrožení státu

Parlament může na návrh vlády vyhlásit stav ohrožení státu, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy.

K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů.

Legislativní proces ve stavu ohrožení státu nebo válečného stavu

Vláda může požadovat, aby Parlament projednal vládní návrh zákona ve zkráceném jednání.

O takovém návrhu se Poslanecká sněmovna usnese do 72 hodin od jeho podání a Senát do 24 hodin od jeho postoupení Poslaneckou sněmovnou. Jestliže se Senát v této lhůtě nevyjádří, platí, že je návrh zákona přijat.

Prezident republiky nemá právo vracet zákon přijatý ve zkráceném jednání.

Ve zkráceném jednání nemůže vláda předložit návrh ústavního zákona.

Bezpečnostní rada státu

Bezpečnostní radu státu tvoří předseda vlády a další členové vlády podle rozhodnutí vlády.

Bezpečnostní rada státu v rozsahu pověření, které stanovila vláda, připravuje vládě návrhy opatření k zajišťování bezpečnosti České republiky.

Prezident republiky má právo účastnit se schůzí Bezpečnostní rady státu, vyžadovat od ní a jejích členů zprávy a projednávat s ní nebo s jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.

Vláda v době míru

- a) vyhodnocuje rizika ohrožení státu, která mohou být příčinou ozbrojeného konfliktu, a činí nezbytná opatření ke snížení, popřípadě vyloučení těchto rizik,
- b) schvaluje strategickou koncepci obrany státu,
- c) řídí plánování obrany státu,
- d) rozhoduje o základních opatřeních přípravy státu k obraně a jejím organizování,
- e) schvaluje koncepci mobilizace ozbrojených sil,
- f) schvaluje koncepci přípravy občanů k obraně státu,
- g) rozhoduje o dalších nepředvídatelných úkolech nezbytných k zajišťování obrany státu.a

Vláda za stavu ohrožení státu

- a) vyhodnocuje mezinárodní vztahy a rozhoduje o realizaci opatření k odvrácení ozbrojeného konfliktu a ke zvýšení připravenosti k obraně státu,
- b) rozhoduje o opatřeních účinnému fungování systému obrany státu,
- c) rozhoduje o prioritách plnění úkolů, které souvisejí se zajišťováním obrany státu,
- d) rozhoduje o opatřeních potřebných pro vedení války ,
- e) k plnění úkolů při zajišťování obrany státu využívá Ústřední krizový štáb zřízený podle zvláštního právního předpisu.

Ministerstvo vnitra

Je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, zejména pro

- a) veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu,
- b) krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém ,

Ministerstvo obrany

je ústředním orgánem státní správy pro obranu země:

- a) se podílí na zpracování návrhu vojenské obranné politiky státu,
- b) navrhuje potřebná opatření k zajištění obrany státu vládě České republiky, Radě obrany České republiky a Prezidentu republiky,
- c) koordinuje činnost ústředních orgánů, správních orgánů a orgánů samosprávy a právnických osob důležitých pro obranu státu při přípravě k obraně,

Ministerstvo obrany dále

organizuje a provádí opatření:

- a) k mobilizaci Armády České republiky, k vedení evidence občanů podléhajících branné povinnosti
- b) k vedení evidence věcných prostředků, které budou za branné pohotovosti poskytnuty pro potřeby Armády České republiky,
- c) povolává občany České republiky k plnění branné povinnosti.

Krajské úřady

- a) vyhodnocují objekty, které za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mohou být napadeny, a navrhují vládě, cestou ministerstva, způsob jejich ochrany;
- b) stanovují a realizují opatření k zabezpečení mobilizace ozbrojených sil podle rozhodnutí ministerstva a plní další nezbytná opatření k obraně státu,
- c) řídí evakuaci obyvatel a zabezpečují jejich nezbytné životní potřeby,

Povinnost právnických osob součinnosti

Právnické osoby jsou povinny poskytovat podle rozhodnutí:

- a) obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo na
- b) výzvu územní vojenské správy

určené věcné prostředky pro potřeby zajišťování obrany státu, které vlastní.

Povinnost právnických osob strpět

- a) činnosti spojené s výběrem, evidencí, určením a dodáváním věcných prostředků pro potřeby zajišťování obrany státu nebo s jejich kontrolou,
- b) vstup pověřených zaměstnanců obce s rozšířenou působností zařazených do obecního úřadu , ministerstva a jiných správních úřadů, pokud o věcné prostředky požádaly, do svých objektů,
- c) uposlechnout výzvy k dodání věcných prostředků k prověření opatření pro zabezpečení obrany státu

Povinnost právnických osob oznamovací

- a) bezodkladně oznamovat příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností podstatné změny určených věcných prostředků, které mají význam pro jejich využitelnost,
- b) poskytovat na žádost příslušných správních úřadů údaje a informace v nezbytně nutném rozsahu pro potřeby přípravy a realizace opatření v zájmu zajišťování obrany státu.

Povinnost fyzických osob

Fyzické osoby, pokud jde o věcné prostředky, mají stejné povinnosti, jaké mají právnické osoby.

Nevyužívá-li fyzická osoba své obydlí pro podnikání nebo provozování jiné hospodářské činnosti, mohou pověření pracovníci vstupovat do jejího obydlí jen s jejím souhlasem, a to za účelem výběru, evidence, určení a dodání věcných prostředků nebo jejich kontroly.

Věcné státní prostředky určené k obraně

Za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu stát zajišťuje obranu především vlastními věcnými prostředky.

Pracovní povinnost uložená rozhodnutím

Pracovní povinnost:

- a) za stavu ohrožení státu nebo
- b) za válečného stavu
- c) nouzovém stavu může být uložena fyzickým osobám.

Toto oprávnění mají vláda a hejtman

Pracovní povinnost se vykonává zejména v těch oborech práce, které jsou nevyhnutelné k zajišťování životně důležitých funkcí státu nebo k zabezpečení ozbrojených sil.

Pracovní povinnost ze zákona

Dnem vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu mají pracovní povinnost podle tohoto zákona fyzické osoby, které po stanovenou týdenní pracovní dobu vykonávají práci na základě pracovního poměru k orgánům státu, uvedeným v zákoně (např. Kancelář Prezidenta republiky, Úřad vlády)

Ozbrojené síly

Ozbrojené síly se člení:

- a) Na Armádu,
- b) Voenskou kancelář prezidenta republiky a
- c) Hradní stráž.

Ozbrojené síly tvoří vojáci v činné službě v služebněprávním vztahu-profesionální armáda

V ozbrojených silách se uplatňují vztahy nadřízenosti a podřízenosti.

Omezení sdružovacího práva v ozbrojených silách

Politické strany a politická hnutí nelze v ozbrojených silách:

- a) zakládat ani
- b) zřizovat jejich organizační jednotky.

Politické strany a politická hnutí nemohou v ozbrojených silách působit.

Prezident republiky jako vrchní velitel ozbrojených sil

- a) schvaluje základní vojenské řády,
- b) jmenuje a odvolává náčelníka Vojenské kanceláře prezidenta republiky,
- c) propůjčuje čestné nebo historické názvy vojenským útvarům, vojenským zařízením a vojenským záchranným útvarům,
- d) propůjčuje bojové prapory vojenským útvarům, vojenským zařízením a vojenským záchranným útvarům

Vláda

Vláda na návrh ministra

- a) schvaluje operační plány použití ozbrojených sil pro stav ohrožení státu a pro válečný stav,
- b) schvaluje strukturu armády,
- c) stanoví celkové počty vojáků ozbrojených sil; jde-li o počty vojáků Vojenské kanceláře prezidenta republiky a Hradní stráž, předkládá návrh ministr v dohodě s náčelníkem Vojenské kanceláře prezidenta republiky,
- d) schvaluje koncepci výstavby armády

Ministerstvo obrany

- a) stanoví a realizuje opatření k rozvoji armády,
- b) zřizuje a ruší vojenské útvary, vojenská zařízení a vojenské záchranné útvary,
- c) provádí kontrolu armády,
- d) provádí státní odborný dozor
- e) zřizuje vojenská vyznamenání.

Náčelní Vojenské kanceláře

- a) jmenuje a odvolává velitele Hradní stráže,
- b) má vůči vojákům Vojenské kanceláře prezidenta republiky a vojákům Hradní stráže oprávnění jako ministr
- c) Hradní stráž je podřízena náčelníkovi Vojenské kanceláře prezidenta republiky.

Úkoly Hradní stráže

Hradní stráž:

- a) provádí vnější ostrahu areálu Pražského hradu, zabezpečuje jeho obranu a provádí vnější ostrahu a obranu objektů, které jsou dočasným sídlem Prezidenta republiky a jeho hostů,
- b) organizuje a zajišťuje vojenské pocty, zejména při oficiálních návštěvách představitelů jiných států a při přijetí vedoucích zastupitelských misí u Prezidenta republiky.
- c) Hradní stráž nesmí být použita k plnění jiných úkolů, bez souhlasu Prezidenta republiky.

Základní úkoly armády

- 1) Základním úkolem ozbrojených sil je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení.
- 2) Ozbrojené síly plní též úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení.
- 3) Další úkoly armády, Vojenské kanceláře prezidenta republiky a Hradní stráž jsou stanoveny zákonem

Mezinárodní spolupráce

- Ozbrojené síly spolupracují s cizími ozbrojenými silami na základě mezinárodních smluv.
- Ozbrojené síly se podílejí na činnostech ve prospěch míru a bezpečnosti, a to zejména účastí na operacích na podporu a udržení míru, záchranných a humanitárních akcích; do těchto operací a akcí se mohou vojáci z povolání vysílat i jako jednotlivci.
- Ozbrojené síly se mohou zúčastňovat vojenských cvičení spolu s cizími ozbrojenými silami na území České republiky nebo v zahraničí.

.

.

Pravomoc vlády

Vláda rozhoduje o vyslání ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky a o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky, a to nejdéle na dobu 60 dnů, jde-li o:

- a) plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení,
- b) účast na mírových operacích podle rozhodnutí mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, a to se souhlasem přijímajícího státu,
- c) účast na záchranných pracích při živelních pohromách, průmyslových nebo ekologických haváriích.

Mezinárodní mise

ISAF – International Security Assistance Force od roku 2001 –
Afganistán,

ATHEA – Bosna a Hercegovina

Operace MNF – Irák (Vojenští policisté vystřídali v prosinci 2003 – 7.
polní nemocnici)

JOINT ENTERPRISE - Kosovo

Zákaz zneužití ozbrojených sil

Ozbrojené síly nelze použít k přímému zásahu proti účastníkům stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů zaměstnanců.

Armáda

Armáda je základem ozbrojených sil a organizačně se člení na:

- a) vojenské útvary,
- b) vojenská zařízení a
- c) vojenské záchranné útvary, které se mohou slučovat do větších organizačních celků

Branná povinnost

Branná povinnost je povinnost státního občana České republiky plnit úkoly ozbrojených sil České republiky; zahrnuje povinnost občana:

- a) podrobit se odvodnímu řízení,
- b) vykonávat vojenskou činnou službu a
- c) plnit další povinnosti stanovené tímto zákonem.

Trvání branné povinnosti

- 1) Branná povinnost vzniká občanovi dnem následujícím po dni, v němž dosáhne věku 18 let, a zaniká dnem dosažení věku 60 let. Občan brannou povinnost plní za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, pokud zákon nestanoví jinak.
- 2) Voják z povolání starší 60 let má brannou povinnost do dne propuštění ze služebního poměru podle zvláštního právního předpisu

Výhrada svědomí a náboženského vyznání

Voják v záloze může odmítnout vykonávat mimořádnou službu z důvodu svědomí nebo náboženského vyznání:

- a) do 15 dnů ode dne předání rozhodnutí o schopnosti občana vykonávat vojenskou činnou službu vydaného při odvodním řízení,
- b) do 15 dnů ode dne účinnosti vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu.
- c) Odůvodněné prohlášení o odmítnutí výkonu mimořádné služby se podává písemně příslušnému krajskému vojenskému velitelství.

Vojenská činnost

Vojenskou činnou službou mimo stav ohrožení státu nebo mimo válečný stav je služba vojáka z povolání ve služebním poměru a vojenské cvičení nebo výjimečné vojenské cvičení.

Vojenskou činnou službou za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu je mimořádná služba.

Dnem právní moci rozhodnutí o schopnosti občana vykonávat vojenskou činnou službu vydaným při odvodním řízení se občan stává vojákem. Voják je povinen vojenskou činnou službu včas nastoupit a osobně vykonávat.

Policie České republiky

Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor.

Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami

Organizace policie

Policie je podřízena ministerstvu vnitra.

Ministerstvo vytváří podmínky pro plnění úkolů policie.

Policejní prezident odpovídá za činnost policie ministrovi.

Policie působí na území České republiky, nestanoví-li tento zákon nebo jiný právní předpis jinak.

Úkoly policie

Úkoly policie vykonávají příslušníci policie a zaměstnanci zařazení v policii.

Ministr vnitra může povolat policisty k plnění úkolů:

- a) Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“),
- b) v Policejní akademii České republiky, nebo
- c) ve škole anebo školském zařízení, které nejsou organizační částí policie.

Úkoly policisty

Policista a zaměstnanec policie jsou při plnění úkolů policie povinni:

- a) dodržovat pravidla zdvořilosti a
- b) dbát cti, vážnosti a
- c) důstojnosti osob i své vlastní.

Zvláštní úkoly policie

Policie plní rovněž úkoly při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku, které jí ukládají příslušné orgány obcí za podmínek stanovených zvláštními předpisy

Přiměřenost postupu

Policista a zaměstnanec policie jsou povinni

- a) dbát, aby žádné osobě v důsledku jejich postupu nevznikla bezdůvodná újma,
- b) dbát, aby jejich rozhodnutím neprovést úkon nevznikla osobám, jejichž bezpečnost je ohrožena, bezdůvodná újma,
- c) postupovat tak, aby případný zásah do práv a svobod osob, vůči nimž směřuje úkon, nebo osob nezúčastněných nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem

Povinnost prokázat totožnost

Při provádění úkonu je policista povinen prokázat svou příslušnost k policii:

- a) služebním stejnokrojem,
- b) služebním průkazem nebo odznakem policie, na kterých musí být zřetelně viditelné identifikační číslo

Podle povahy nebo okolností úkonu může policista prokázat svou příslušnost k policii ústním prohlášením „policie“;

Poučovací povinnost

Policista je povinen před provedením úkonu poučit osobu dotčenou úkonem o právních důvodech provedení úkonu, a jde-li o úkon spojený se zásahem do práv nebo svobod osoby, také o jejích právech a povinnostech.

Pokud poučení brání povaha a okolnosti úkonu, poučí nebo zajistí toto poučení ihned, jakmile to okolnosti dovolí.

Spolupráce

Policie při plnění svých úkolů spolupracuje:

- a) s ozbrojenými silami,
- b) bezpečnostními sbory,
- c) dalšími orgány veřejné správy,
- d) právníckými a
- e) fyzickými osobami.

Povinnost součinnosti

Policista je v rozsahu potřebném pro splnění konkrétního úkolu policie oprávněn požadovat od orgánů a osob věcnou a osobní pomoc, zejména potřebné podklady a informace včetně osobních údajů. Tyto orgány a osoby jsou povinny požadovanou pomoc poskytnout; nemusí tak učinit, brání-li jim v tom zákonná nebo státem uznaná povinnost mlčenlivosti anebo plnění jiné zákonné povinnosti.

Fyzická osoba tak nemusí dále učinit, pokud by poskytnutím pomoci vystavila vážnému ohrožení sebe nebo osobu blízkou.

Činnost policie v rámci IZS

Policie jako základní složka integrovaného záchranného systému vykonává v místě provádění záchranných a likvidačních prací úkoly podle zákona.

Policista nebo útvar policie se podílí na provádění záchranných a likvidačních prací včetně letecké podpory integrovaného záchranného systému a letecké podpory v krizových situacích,

- a) jsou-li k tomu vycvičení a vybaveni,
- b) je-li to nezbytné pro záchranu života, zdraví nebo majetku a
- c) jsou-li k tomu určení policejním prezidentem

Vojenská policie

Vojenská policie plní úkoly:

- a) policejní ochrany ozbrojených sil,
- b) vojenských objektů,
- c) vojenského materiálu a ostatního majetku státu, s nímž hospodaří Ministerstvo obrany.

- Vojenským policistou může být pouze voják z povolání

Působnost vojenské policie

Vojenská policie působí vůči :

- a) vojákům v činné službě,
- b) osobám, které se nacházejí ve vojenských objektech a v prostoru, kde probíhají vojenské akce,
- c) a dále vůči osobám, které páchají trestnou činnost či přestupky spolu s vojáky nebo proti vojenským objektům, vojenskému materiálu nebo ostatnímu majetku státu, s nímž hospodaří Ministerstvo obrany .

Hospodářská opatření pro krizové stavy

Hospodářským opatřením pro krizové stavy je organizační, materiální nebo finanční opatření přijímané správním úřadem v krizových stavech pro zabezpečení nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb.

Dodavatelem nezbytné dodávky fyzická osoba s trvalým pobytem nebo právnická osoba se sídlem na území ČR a organizační složka právnické osoby se sídlem v zahraničí podnikající na území ČR, která má jako předmět své činnosti nebo podnikání zapsanou činnost umožňující dodat předmět nezbytné dodávky nebo která je schopna dodat předmět nezbytné dodávky

Smysl hospodářských opatření

Hospodářská opatření pro krizové stavy jsou přijímána po vyhlášení krizových stavů a jsou určena:

- a) k uspokojení základních potřeb fyzických osob na území České republiky umožňující přežití krizových stavů bez těžké újmy na zdraví,
- b) pro podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, hasičských záchranných sborů a havarijních služeb,
- c) pro podporu výkonu státní správy.

System hospodářských opatření

System hospodářských opatření pro krizové stavy zahrnuje

- a) systém nouzového hospodářství,
- b) systém hospodářské mobilizace,
- c) použití státních hmotných rezerv,
- d) výstavbu a údržbu infrastruktury,
- e) regulační opatření.

Působnost krajského úřadu

Krajský úřad v systému hospodářských opatření pro krizové stavy v přenesené působnosti

- a) zpracovává plán nezbytných dodávek,
- b) zabezpečuje nezbytnou dodávku k uspokojení základních životních potřeb obyvatel kraje,
- c) rozhoduje o použití regulačních opatření

Státní hmotné rezervy

Z hlediska účelu se státní hmotné rezervy člení na:

- a) hmotné rezervy,
- b) mobilizační rezervy,
- c) pohotovostní zásoby a
- d) zásoby pro humanitární pomoc

Hmotné rezervy

Hmotné rezervy tvoří vybrané základní:

- a) suroviny,
- b) materiály,
- c) polotovary a
- d) výrobky.

Jsou určeny pro zajištění obranyschopnosti a obrany státu, pro odstraňování následků krizových situací a pro ochranu životně důležitých hospodářských zájmů státu

Mobilizační rezervy

Mobilizační rezervy tvoří vybrané základní:

- a) suroviny,
- b) materiály,
- c) polotovary,
- d) výrobky,
- e) stroje a
- f) jiné majetkové hodnoty určené pro zajišťování mobilizačních dodávek.

Pohotovostní zásoby

Pohotovostní zásoby tvoří vybrané základní materiály a výrobky, určené k zajištění nezbytných dodávek

- a) pro podporu obyvatelstva, činnosti havarijních služeb a hasičských záchranných sborů po vyhlášení krizových stavů,
- b) v systému nouzového hospodářství, kterou nelze zajistit obvyklým způsobem , a
- c) pro materiální humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí

Zásoby pro humanitární pomoc

Zásoby pro humanitární pomoc tvoří vybrané základní materiály a výrobky určené po vyhlášení krizových stavů k bezplatnému poskytnutí fyzické osobě vážně materiálně postižené.

Správa státních hmotných rezerv

Správa státních hmotných rezerv je ústředním orgánem státní správy v oblastech hospodářských opatření pro krizové stavy a státních hmotných rezerv.

Sídlem Správy je Praha.

V čele Správy je předseda, kterého jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra průmyslu a obchodu v dohodě s ministrem financí

Základní lidská práva a svobody

Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, neproměnitelné a nezrušitelné.

Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá

Charakter státní moci

Stát je založen na demokratických hodnotách a nesmí se vázat ani na výlučnou ideologii, ani na náboženské vyznání.

Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.

Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.

Každý je způsobilý mít práva. Tato způsobilost začíná narozením a končí smrtí. Způsobilost mít práva má i počaté dítě, narodí-li se živé.

Způsobilost mít práva

Ukládání povinností

Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.

Zákonná omezení základních práv a svobod musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky.

Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.

Nedotknutelnost osoby

Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.

Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu

Občanskoprávní úprava

Na počaté dítě se hledí jako na již narozené, pokud to vyhovuje jeho zájmům.

Má se za to, že se dítě narodilo živé. (doměňka)

Nenarodí-li se však živé, hledí se na ně, jako by nikdy nebylo. (fikce)

Právo na život

Každý má právo na život. Lidský život je hoden ochrany již před narozením.

Nikdo nesmí být zbaven života. Trest smrti se nepřipouští.

Porušením práv není, jestliže byl někdo zbaven života v souvislosti s jednáním, které podle zákona není trestné.

Právo bránit život svůj či život jiného člověka i se zbraní je zaručeno za podmínek, které stanoví zákon.

Vymezení ochrany života

Předmětem útoku je pouze živý člověk , kterým je dítě, které přestalo být lidským plodem, poté dospělý člověk až do okamžiku smrti v biologickém smyslu. Plod přechází v živého člověka okamžikem začátku porodu.

Subjektivita

Každý je způsobilý mít práva.

Právní osobnost je způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti

Svéprávnost je způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat).

Plně svéprávným se člověk stává zletilostí. Zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku věku.

Člověk má právní osobnost od narození až do smrti.

Na počaté dítě se hledí jako na již narozené, pokud to vyhovuje jeho zájmům. Má se za to, že se dítě narodilo živé. Nenarodí-li se však živé, hledí se na něj, jako by nikdy nebylo

Ochrana lidského těla

Lidské tělo je pod právní ochranou i po smrti člověka.

Naložit s lidskými pozůstatky a s lidskými ostatky způsobem pro zemřelého nedůstojným se zakazuje.

Člověk má právo rozhodnout, jak bude po jeho smrti naloženo s jeho tělem.

Provést pitvu nebo použít lidské tělo po smrti člověka bez souhlasu zemřelého lze jen, pokud tak stanoví jiný zákon.

Lidské tělo ani jeho části, třebaže byly od těla odděleny, nejsou věci

Umělé ukončení těhotenství

Zákon upravuje umělé přerušení těhotenství a se zřetelem na ochranu života a zdraví ženy a v zájmu plánovaného a odpovědného rodičovství stanoví podmínky pro jeho provádění

Nežádoucímu těhotenství se předchází především výchovou k plánovanému a odpovědnému rodičovství v rodině, ve škole a zdravotnických zařízeních, výchovným působením v oblasti sociální a kulturní a využíváním prostředků k zabránění těhotenství.

Podmínky ukončení těhotenství

Ženě se uměle přeruší
těhotenství, jestliže o
to písemně požádá,
nepřesahuje-li
těhotenství dvanáct
týdnů a nebrání-li
tomu její zdravotní
důvody.

Euthanasie

1. Žádost musí pocházet jen od pacienta a musí být svobodná a chtěná;
2. pacientova žádost musí být dobře uvážená, pevná a nezvratná;
3. pacientův stav musí působit nesnesitelné útrapy bez perspektivy zlepšení;
4. euthanasie musí být poslední opatření; musí být vzaty v úvahu a hledány všechny alternativy ke zmírnění pacientovy situace;
5. euthanasie musí být provedena lékařem;
6. lékař musí provést konzultaci s jiným nezávislým lékařem, který má zkušenosti z této oblasti;

Osobní svoboda

Osobní svoboda je zaručena.

Nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody
jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon.

Nikdo nesmí být zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát
smluvnímu závazku.

Práva obviněného

Obviněného nebo podezřelého z trestného činu je možno zadržet jen v případech stanovených v zákoně. Zadržená osoba musí být ihned seznámena s důvody zadržení, vyslechnuta a nejpozději do 48 hodin propuštěna na svobodu nebo odevzdána soudu. Soudce musí zadrženou osobu do 24 hodin od převzetí vyslechnout a rozhodnout o vazbě, nebo ji propustit na svobodu.

Zatknout obviněného je možno jen na písemný odůvodněný příkaz soudce. Zatčená osoba musí být do 24 hodin odevzdána soudu. Soudce musí zatčenou osobu do 24 hodin od převzetí vyslechnout a rozhodnout o vazbě nebo ji propustit na svobodu.

Politický systém

Politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů.

Politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny vyjádřené svobodným hlasováním. Rozhodování většiny dbá ochrany menšin.

Politická rozhodnutí

Zákaz diskriminace

Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.

Přímou diskriminací se rozumí takové jednání, včetně opomenutí, kdy se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru.

Zákaz diskriminace - přímá diskriminace

Speciální důvody diskriminace

Za diskriminaci z důvodu pohlaví se považuje i diskriminace z důvodu těhotenství, mateřství nebo otcovství a z důvodu pohlavní identifikace

Diskriminací je také jednání, kdy je s osobou zacházeno méně příznivě na základě domnělého důvodu.

Nepřímou diskriminací se rozumí takové jednání nebo opomenutí, kdy na základě zdánlivě neutrálního ustanovení, kritéria nebo praxe je z některého z důvodů osoba znevýhodněna oproti ostatním. Nepřímou diskriminací není, pokud toto ustanovení, kritérium nebo praxe je objektivně odůvodněno legitimním cílem a prostředky k jeho dosažení jsou přiměřené a nezbytné

Nepřímá diskriminace

Nepřímá diskriminace z důvodu zdravotního postižení

Je odmítnutí nebo opomenutí přijmout přiměřená opatření, aby měla osoba se zdravotním postižením přístup k určitému zaměstnání, k výkonu pracovní činnosti nebo funkčnímu nebo jinému postupu v zaměstnání, aby mohla využít pracovního poradenství, nebo se zúčastnit jiného odborného vzdělávání, nebo aby mohla využít služeb určených veřejnosti, ledaže by takové opatření představovalo nepřiměřené zatížení.

Zákaz obtěžování

Obtěžováním se rozumí nežádoucí chování, jehož záměrem nebo důsledkem je snížení důstojnosti osoby a vytvoření zastrašujícího, nepřátelského, ponižujícího, pokořujícího nebo urážlivého prostředí, nebo které může být oprávněně vnímáno jako podmínka pro rozhodnutí ovlivňující výkon práv a povinností vyplývajících z právních vztahů.

Sexuálním obtěžováním se rozumí chování, které má sexuální povahu

Rovné zacházení

Zajišťováním rovného zacházení se rozumí přijetí opatření, která jsou podmínkou účinné ochrany před diskriminací a která je možno s ohledem na dobré mravy požadovat vzhledem k okolnostem a osobním poměrům toho, kdo má povinnost rovné zacházení zajišťovat; za zajišťování rovného zacházení se považuje také zajišťování rovných příležitostí.

Zaměstnavatelé jsou povinni ve věcech práva na zaměstnání a přístupu k zaměstnání, přístupu k povolání, podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, pracovní a jiné závislé činnosti, včetně odměňování, zajišťovat rovné zacházení.

Diskriminací není

Podmínka minimálního věku, odborné praxe nebo doby zaměstnání, která je pro řádný výkon zaměstnání nebo povolání nebo pro přístup k určitým právům a povinnostem spojeným se zaměstnáním nebo povoláním nezbytná,

Diskriminací není též rozdílné zacházení z důvodu věku v přístupu k zaměstnání nebo povolání, pokud je pro řádný výkon zaměstnání nebo povolání potřebné odborné vzdělávání, které je nepřiměřeně dlouhé vzhledem k datu, ke kterému osoba ucházející se o zaměstnání nebo povolání dosáhne důchodového věku podle zvláštního zákona.

Odpovědnost matky

Matka, která v rozrušení způsobeném porodem úmyslně usmrtí své novorozené dítě při porodu nebo hned po něm, bude potrestána odnětím svobody na tři léta až osm let.

Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až patnáct let - vražda

Ochrana jména

Jméno člověka je jeho osobní jméno a příjmení, popřípadě jeho další jména a rodné příjmení, která mu podle zákona náleží.

Každý člověk má právo užívat své jméno v právním styku, stejně jako právo na ochranu svého jména a na úctu k němu.

Ochrana osobnosti

Chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv.

Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.

Ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.

Neoprávněné zásahy

Člověk, jehož osobnost byla dotčena, má právo domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.

Po smrti člověka se může ochrany jeho osobnosti domáhat kterákoli z osob jemu blízkých.

Zachycení podoby

Zachytit jakýmkoli způsobem podobu člověka tak, aby podle zobrazení bylo možné určit jeho totožnost, je možné jen s jeho svolením.

Rozšiřovat podobu člověka je možné jen s jeho svolením.

Ochrana soukromí

Nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu zákonný důvod.

Zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory, sledovat jeho soukromý život nebo pořizovat o tom zvukový nebo obrazový záznam, využívat takové či jiné záznamy pořízené o soukromém životě člověka třetí osobou, nebo takové záznamy o jeho soukromém životě šířit.

Ve stejném rozsahu jsou chráněny i soukromé písemnosti osobní povahy.

Ochrana osobních údajů

Každý má právo na ochranu před neoprávněným

1. shromažďováním,
2. zveřejňováním nebo jiným
3. zneužíváním údajů o své osobě.

Osobní údaj

Osobním údajem je jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat

Citlivý údaj

Citlivým údajem osobní údaj vypovídající o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství a filozofickém přesvědčení, odsouzení za trestný čin, zdravotním stavu a sexuálním životě subjektu údajů a genetický údaj subjektu údajů; citlivým údajem je také biometrický údaj, který umožňuje přímou identifikaci nebo autentizaci subjektu údajů,

Vlastnické právo

Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Dědění se zaručuje.

Zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob; zákon může také stanovit, že určité věci mohou být pouze ve vlastnictví občanů nebo právnických osob se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice.

Vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem.

Vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu.

Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona.

Nedotknutelnost obydlí

Obydlí je nedotknutelné. Není dovoleno do něj vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí.

Domovní prohlídka je přípustná jen pro účely trestního řízení, a to na písemný odůvodněný příkaz soudce. Způsob provedení domovní prohlídky stanoví zákon.

Jiné zásahy do nedotknutelnosti obydlí mohou být zákonem dovoleny, jen je-li to v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu života nebo zdraví osob, pro ochranu práv a svobod druhých anebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejné bezpečnosti a pořádku. Pokud je obydlí užíváno také pro podnikání nebo provozování jiné hospodářské činnosti, mohou být takové zásahy zákonem dovoleny, též je-li to nezbytné pro plnění úkolů veřejné správy.

Svoboda pohybu a pobytu

Svoboda pohybu a pobytu je zaručena.

Každý, kdo se oprávněně zdržuje na území České republiky, má právo svobodně je opustit.

Tyto svobody mohou být omezeny zákonem, jestliže je to nevyhnutelné pro bezpečnost státu, udržení veřejného pořádku, ochranu zdraví nebo ochranu práv a svobod druhých a na vymezených územích též z důvodu ochrany přírody.

Každý občan má právo na svobodný vstup na území České republiky. Občan nemůže být nucen k opuštění své vlasti.

Cizinec může být vyhoštěn jen v případech stanovených zákonem.

Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání

Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání je zaručena. Každý má právo změnit své náboženství nebo víru anebo být bez náboženského vyznání.

Svoboda vědeckého bádání a umělecké tvorby je zaručena.

Nikdo nemůže být nucen vykonávat vojenskou službu, pokud je to v rozporu s jeho svědomím nebo s jeho náboženským vyznáním. Podrobnosti stanoví zákon.

Svoboda náboženského projevu

Každý má právo svobodně projevovat své náboženství nebo víru buď sám nebo společně s jinými, soukromě neb veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováváním obřadu.

Církev a náboženské společnosti spravují své záležitosti, zejména ustavují své orgány, ustanovují své duchovní a zřizují řeholní a jiné církevní instituce nezávisle na státních orgánech.

Zákon stanoví podmínky vyučování náboženství na státních školách.

Výkon těchto práv může být omezen zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu veřejné bezpečnosti a pořádku, zdraví a mravnosti nebo práv a svobod druhých.

Svoboda projevu

Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny.

Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.

Cenzura je nepřípustná.

Vztah k veřejné moci

Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.

Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.

Zákon o svobodném přístupu k informacím

Povinnými subjekty jsou státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce a dále ty subjekty, kterým zákon svěřil rozhodování o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy, a to pouze v rozsahu této jejich rozhodovací činnosti.

Povinnost poskytovat informace se netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací.

Právo shromažďovací

Právo **pokojně** se shromažďovat je zaručeno.

Toto právo lze omezit zákonem v případech shromáždění na veřejných místech, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, ochranu veřejného pořádku, zdraví, mravnosti, majetku nebo pro bezpečnost státu.

Shromáždění však nesmí být podmíněno **povolením** orgánu veřejné správy.

Právo sdružovací

Právo svobodně se sdružovat je zaručeno. Každý má právo spolu s jinými se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích.

Občané mají právo zakládat též politické strany a politická hnutí a sdružovat se v nich.

Politické strany a politická hnutí, jakož i jiná sdružení jsou odděleny od státu.

Právo sdružovat se v politických stranách

Občané mají právo se sdružovat v politických stranách a v politických hnutích. Výkon tohoto práva slouží občanům k jejich účasti na politickém životě společnosti, zejména na

1. vytváření zákonodárných sborů a
2. orgánů vyšších územních samosprávných celků a
3. orgánů místní samosprávy.

Podmínka členství

Členem strany a hnutí mohou být pouze fyzické osoby.

Členem strany a hnutí může být občan starší 18 let, může být však členem pouze jedné strany nebo hnutí.

Ustanovení zvláštních zákonů o neslučitelnosti členství nebo funkcí ve stranách a hnutích s výkonem jiných činností či funkcí nejsou tímto zákonem dotčena. (Výkon státní služby, služební poměr,...)

Právní postavení politické strany

Strany a hnutí jsou právnickými osobami. Státní orgány mohou do jejich postavení a činnosti zasahovat jen na základě zákona a v jeho mezích.

Sídlo strany musí být na území České republiky

Nikdo nesmí být nucen k členství ve stranách a hnutích. Ze strany a hnutí může každý svobodně vystoupit.

Nikdo nesmí být omezován ve svých právech proto, že je členem strany a hnutí, že se účastní jejich činnosti nebo je podporuje anebo že stojí mimo ně.

Omezení práva zakládat politickou stranu

Vznikat a vyvíjet činnost nemohou strany a hnutí,

1. které porušují ústavu a zákony nebo jejichž cílem je odstranění demokratických základů státu,
2. které nemají demokratické stanovy nebo nemají demokraticky ustanovené orgány,
3. které směřují k uchopení a držení moci zamezujícímu druhým stranám a hnutím ucházet se ústavními prostředky o moc nebo které směřují k potlačení rovnoprávnosti občanů,
4. jejichž program nebo činnost ohrožují mravnost, veřejný pořádek nebo práva a svobod

Oddělení politické strany od státu

1. Strany a hnutí jsou odděleny od státu.
2. Nesmějí vykonávat funkce státních orgánů ani tyto orgány nahrazovat.
3. Nesmějí řídit státní orgány ani ukládat povinnosti osobám, které nejsou jejich členy.
4. Strany a hnutí nesmějí být ozbrojeny a nesmějí zřizovat ozbrojené složky.

Vznik politické strany

Strana a hnutí vznikají registrací.

Návrh na registraci strany a hnutí podává nejméně tříčlenný přípravný výbor strany a hnutí, který je oprávněn vyvíjet pouze činnost směřující ke vzniku strany a hnutí.

Členy přípravného výboru musí být občané, kteří dosáhli věku 18 let. Návrh na registraci podepíší všichni členové přípravného výboru a uvedou svoje jména a příjmení, data narození a bydliště. K návrhu na registraci přípravný výbor připojí:

1. petici alespoň jednoho tisíce občanů požadujících, aby strana a hnutí vznikly. K podpisu pod peticí musí občan uvést své jméno a příjmení, datum narození a bydliště,
2. stanovy (organizační řád)

Rejstřík stran a hnutí

Rejstřík stran a hnutí vedený ministerstvem je veřejný seznam, do kterého se zapisují nebo vyznačují zákonem stanovené údaje týkající se stran a hnutí.

Rejstřík stran a hnutí je každému přístupný. Každý má právo do něj nahlížet, pořizovat si kopie a výpisy.

Na požádání vydá ministerstvo úřední potvrzení o zápisu nebo o tom, že zápis není proveden

Zánik politické strany

Strana a hnutí zanikají dnem, kdy ministerstvo provede výmaz strany a hnutí ze seznamu stran a hnutí.

Před provedením výmazu ministerstvo zkoumá, zda jeho provedení nebrání probíhající trestní stíhání proti straně a hnutí nebo výkon trestu, který jim byl uložen podle jiného právního předpisu

Zrušení strany

1. **vlastním rozhodnutím**, a to dobrovolným rozpuštěním, sloučením s jinou stranou a hnutím nebo přeměnou na spolek,
2. rozhodnutím soudu o jejich rozpuštění

O rozpuštění strany a hnutí rozhoduje **Nejvyšší správní soud**.

Návrh **podá** vláda; pokud tak neučiní do 30 dnů od doručení podnětu, **může** návrh **podat** prezident republiky.

Pozastavení činnosti

Činnost strany a hnutí může být rozhodnutím soudu pozastavena, jestliže jejich činnost je v rozporu se zákonem.

Při pozastavení činnosti mohou strana a hnutí činit pouze úkony zaměřené na odstranění stavu, který byl důvodem k rozhodnutí soudu o pozastavení jejich činnosti, a to nejdéle po dobu jednoho roku.

Trvají-li i nadále skutečnosti, pro které byla činnost strany pozastavena, podá **vláda**; pokud tak neučiní do 30 dnů od doručení podnětu, může návrh podat **prezident republiky** žalobu ve správním soudnictví na rozpuštění strany

Obnovení činnosti

Dojde-li ve stanovené lhůtě k odstranění stavu, který byl důvodem pro pozastavení činnosti strany a hnutí, rozhoduje o znovuoobnovení jejich činnosti na základě žaloby strany a hnutí **soud** ve správním soudnictví.

Odpovědnost politické strany

Strana a hnutí odpovídají za své závazky celým svým majetkem.
Členové strany a hnutí za závazky strany a hnutí ani neodpovídají ani neručí

Podnikání politické strany

Strana a hnutí nesmějí vlastním jménem podnikat.

Strana a hnutí mohou **založit** obchodní společnost nebo družstvo nebo se **účastnit** jako společník nebo člen na již založené obchodní společnosti nebo družstvu jen tehdy, je-li výlučným předmětem jejich činnosti:

1. provozování vydavatelství, nakladatelství, tiskáren, rozhlasového nebo televizního vysílání,
2. publikační a propagační činnost,
3. pořádání kulturních, společenských, sportovních, rekreačních, vzdělávacích a politických akcí,
4. výroba a prodej předmětů propagujících program a činnost příslušné strany a hnutí.

Politický institut

Strana a hnutí mohou založit nebo být členem jednoho politického institutu; politickým institutem se pro účely tohoto zákona rozumí právnická osoba, jejímž hlavním předmětem činnosti je výzkumná, publikační, vzdělávací nebo kulturní činnost.

Politický institut nesmí vykonávat činnost školy nebo školského zařízení podle školského zákona, ani působit jako vysoká škola podle zákona o vysokých školách,

Příspěvek na podporu činnosti politického institutu lze poskytnout, má-li politický institut zapsaný status veřejné prospěšnosti. Příspěvek na podporu činnosti politického institutu nelze použít na financování volební kampaně strany nebo hnutí nebo koalice anebo jejich kandidáta nebo nezávislého kandidáta

Volební právo

Občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.

Volby se musí konat ve lhůtách nepřesahujících pravidelná volební období stanovená zákonem.

Volební právo je všeobecné a rovné a vykonává se tajným hlasováním. Podmínky výkonu volebního práva stanoví zákon.

Občané mají za rovných podmínek přístup k voleným a jiným veřejným funkcím.

Ochrana zdraví

Každý má právo na ochranu zdraví. Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon.

Práva v soudním řízení

Každý má právo odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké.

Každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení.

Všichni účastníci jsou si v řízení rovni.

Kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka.

Zákonný soudce

Nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci. Příslušnost soudu i soudce stanoví zákon.

Každý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům.

Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem.

Trestnost jednání

Jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.

Pravidla trestního stíhání

Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy.

Každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena.

Obviněný má právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby a aby se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. Jestliže si obhájce nezvolí, ačkoliv ho podle zákona mít musí, bude mu ustanoven soudem. Zákon stanoví, v kterých případech má obviněný právo na bezplatnou pomoc obhájce.

Práva obviněného

Obviněný má právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby a aby se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. Jestliže si obhájce nezvolí, ačkoliv ho podle zákona mít musí, bude mu ustanoven soudem. Zákon stanoví, v kterých případech má obviněný právo na bezplatnou pomoc obhájce.

Obviněný má právo odepřít výpověď; tohoto práva nesmí být žádným způsobem zbaven.

Nikdo nemůže být trestně stíhán za čin, pro který již byl pravomocně odsouzen nebo zproštěn obžaloby. Tato zásada nevylučuje uplatnění mimořádných opravných prostředků v souladu se zákonem.

Trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější.